

ALTO žygiai

Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomojo Komiteto trys nariai šį pirmadienį lankėsi Washingtono ir įteikė Valstybės Departamentui memorandumą, kuriame raginama nepasitenkinti vien tik nepažįstiniu Lietuvos okupacijos, o ir veikliau pasireikšti. Ypač remiamas Genocido Konvencijos patvirtinimas ir taikymas.

Kai kurie laikraščiai buvo paskelbę, kad vykstant pasimatyti su Valstybės Sekretorium Achesonu, ir net buvo nurodyta, kad tai bus pirmas atsitikimas, jog lietuvių delegaciją priims valstybės sekretorius. Tačiau taip nebuvo, nes Achesono vardu delegaciją priėmė Europos reikalų direktorius Thompson.

Antradienį delegatai lankėsi Senato ir Atstovų Rūmų komisijose, kur irgi prašė pasikubinti Genocido Konvencijos patvirtinimą bei lietuvių kalbos įvedimą į „Amerikos Balso“ radijo pranešimų programą.

Kad neįvyko pageidautas pasimatymas su Achesonu, aiškinama tuo, kad kaip tik tą dieną Achesonas dalyvavo viešame ir uždarame Atstovų Rūmų užsienių politikos komisijos posėdyje, kur svarstyti Korėjos ir Formozos reikalai.

Naujas atominis skandalas

JAU SPĖTA SOVIETAMS ISDUOTI IR VANDENILLO BOMBOS PĀSLAPTIS

Londonas (L.). Vienas vadovaujančių britų fizikų, dr. Klausas Fuchsas, remiantis amerikiečių kontražvalgybos duomenimis, penktadienį atiduotas britų teismui už dvigubą atominės bombos paslaptį išdavimą.

Fuchsas dirbo britų atominėse bandymuose įstaigoje Harwely, kur turėjo vieną iš svarbesnių postų. Dabar iki bylos, kuri prasidės vasario 10 d., laikomas kalėjime.

Viename kaltinimo punkte sakoma, kad jis, jau būdamas britų pilietis, 1945 m. lankėsi JAV-se ir ten susitiko su nepažįstamu asmeniu, kuriam perdavė atominę tyrinėjimų informaciją, kuriomis priešais tiesiogiai ar netiesiogiai galėjo pasinaudoti. Antrą kartą jis tai padarė 1947 m. Anglijoje.

Kaip iš oficialių Washingtono sluogsnų patiriama, Fuchsas du kartus lankėsi Jungtinėse Valstybėse, apžiūrėdamas atominės bombos tyrimų stotis Los Alamos ir Oak Ridge tuo metu, kai atominės bombos gamyba tebebuvo labai slepiama. Iš Amerikos Fuchsas buvo nuvykęs į Kanadą ir Meksiką.

Senas komunistas

Klausas Fuchsas, teologijos profesorius Iepizgo universitete sūnus, ryšius su komunistu, kaip ir daugumas jo giminių, palaikė nuo pat jaunystės. 1930 m. jis pabėgo iš Vokietijos, 1942 m. gavo Anglijos pilietybę. Nuo to laiko jis dirbo atominės bombos projektavimo srityje.

Nepaprastame JAV atominės energijos komisijos ir atitinkamos senato komisijos posėdyje FBI viršininkas Edgaras Hooveris pareiškė, kad Fuchsas jau prisipažino, jog sovietams jis yra išdavęs esmines informacijas apie uranijaus bombos konstrukciją. Be to, jis sovietams išdavęs visa, ką žinojęs apie vandenilio bombos gamybos principus.

Hooverio žodžiais, Fuchso ir kitų agentų informacijos sovietams įgalinusios atominę bombą pasigaminti „daugeliu mėnesių anksčiau“, negu jiems patiems būtų tai pavykę. Buv. JAV atominė tyrinėjimų stoties viršininkas gen. L. Groves pridūrė, kad šnipai sovietams padėję atominę bombą pasigaminti mažiausiai vieneriais metais anksčiau, bū-

Priimti į Europos sąjūdį

Stockholmas (Basler Nachrichten). - Europos Sąjūdžio generalinis sekretorius Dr. J. Retingeris pranešė Estijos tautinės tarybos pirmininkui ministeriui A. Rei, kad toji taryba yra priimta į Europos sąjūdį. Tas pats buvo pranešta ir latvių bei lietuvių tautinėms taryboms. Visos trys Pabaltijo tautos į Europos Sąjūdžio tarybą pasiųs po 1 atstovą.

Vieningos Europos reikalais rūpinasi dvi organizacijos: Europos taryba, kurią sudaro dvi institucijos — ministerių taryba iš Europos valstybių užsienio reikalų ministrų ir patariamasis seimas, susidedantis iš atskirų kraštų parlamentų atstovų, kita organizacija — Europos Sąjūdis yra visuomeninio pobūdžio. Į Europos tarybą, atseit oficialų organą, pabaltiečių atstovai dar ir dabar neįsileisti, tačiau Europos Sąjūdžio organizacija jau pereinę metų rugpjūčio 26 d. sudarė centrines ir rytų Europos sekciją, ku-

Lemiamos dienos Maocetungui

Londonas. (L.) Jau nuo pereinę metų gruodžio mėnesio besitęsiančios derybos tarp Kinijos valstybės šefo Maocetungo ir sovietų vyriausybės, kaip iš patikimų šaltinių patiriama, paskutinėmis dienomis labai paastrėjo. Pagal šiuos pranešimus, Stalinas iš Kinijos komunistų vado pareikalavo teisės kontroliuoti 5 mil. vyrų dydžio kinų armiją. Drauge pranešama, kad iš sovietų satelitinėse valstybėse bus pareikalauta Kinijos vyriausybei teikti ūkinę pagalbą. „Komecono“ — kominformo pagrindais sudarytos organizacijos ūkiniams reikalams — plenumo konferencija būsimanti suaukta dar Maocetungui tebeviešint Maskvoje.

Britų užsienio reikalų ministerija pasiekęs pranešimas, kurio duomenimis neabejojama, nušviečia kinų susirūpinimą, kilusį dėl sovietų reikalavimų Pirmiausia, Stalinas bandė, kaip ir Lenkijoje per Rokosovskį, raudonosios Kinijos armiją paimti savo kontrolėn, į ją įliejant savus karininkus. Toliau reikalaujama 500.000 Kinijos piliečių neribotam laikui pasiūsti Sov. Sąjungon darbam. Javų pyliavos iš Mandžūrijos turinčios būti padidintos, nors pačiai Kinijai gresia badas. Mažumų grupėms Sinkiangje, Vid. Mongolijoje, Mandžūrijoje ir Tibete turinčios būti suteiktos plačios koncesijos.

Maocetungas, kaip pranešimuose nurodoma, šie reikalavimai pastatė į labai kėblį būklę. Tiesa, iš sovietų, kaip sakoma, jis taip pat pareikalavęs šiuo metu sunkiai išpildomu dalykų, būtent: finansinės pagalbos 2,8 milijardų dol. dydžio ir karinių reikmenų, ypač lėktuvų. Tačiau jis gerai žino, kad su tikdamas su aukščiausiu minėtai sovietų reikalavimais, ypač kariuomenės kontrole, Pekinge jis susilauktų labai aštrios kritikos. Jis turi žūtibūt „išsaugoti veidą“, kas ir kominformo Kinijoje vaidina didelį vaidmenį.

Negrįžtančios satelitų delegacijos

Albanijos, Bulgarijos, Rumunijos, Čekoslovakijos ir Vengrijos prekybos delegacijos, pakviestos Maskvon praeitų metų gruodžio mėnesį, taigi tuoj po Maocetungo atvykimo Maskvon, vis dar nebegrįžta ir tebelaukia prasidedančių derybų. Suomijos prekybos ministeris M. Vakkī, kuris šiomis dienomis po dviejų mėnesių viešnagės Maskvoje grįžo Helsinkin, taip pat šiuos pranešimus patvirtina.

Kominformui priklausą kraštai, ypač daugiausia supramontintos valstybės, kaip Čekoslovakija ir Lenkija, turės kinijai teikti tokius gaminius, kurių pagal savo struktūrą daugiausia pagamina ir kurių pati Sov. Sąjunga negali teikti.

Priėmimas be Maocetungo

Sovietų užs. reik. min. Višinskis, kaip praneša TASSas, Kinijos laudies respublikos užs. reik. min. Čuenlai, sausio vidurio taip pat viešinio Maskvoje, garbei suruošė priėmimą. Iš sovietų pusės priėmimo, be kitų dalyvavo užs. prekybos ministeris Menžikovas ir užs. reik. min. pav. Gromyka. Maocetungas šiame priėmime nedalyvavo.

Pora komentarų

Washingtono atstovai, kurie šį spaudos korespondentai šia proga pastebė: iš daugybės įvairiausių aplink kursuojančių ir dažnu atveju inspiruotų informacijų būdingos dvi, kurios taip pat priimtinos su atitinkamu atsargumu. Pirmoji jų, remiama Sanchajaus kominformo spaudos analize, nurodo, kad Stalinas bandąs Maocetungą išstumti į pietus, t. y. į Tibetą arba Indokiniją, lygiai kaip savą laiką Lenkiją išstūmė iš rytinių provincijų į vokiečių sritis. Kitoje žinioje, kurią skelbia šiaip gerai informuotas „Newsweek“ korespondentas, pabrėžiama, kad rusai nori iš Kinijos delegacijos išsireikalauti prekybos tarp Kinijos ir Vokietijos tarpininkavimo monopolij. Rytų Vokietijos didelės prekybos delegacijos viešėjimas Maskvoje leidžia spė-

DP teis vokiečiai

Amerikiečių aukštojo komisaro Vokietijai įstaiga išleido potvarkį, kuriuo vokiečių teismams duodama teisė teisti DP už mažus nusikaltimus. Pagal potvarkį, vokiečių teismams suteikiama teisė teisti ir amerikiečių, anglų bei prancūzų piliečius, išskyrus priklausančius karinėm pajėgom ar akredituotus prie jų, jei gresiantis bausmė nesiekia daugiau 150 DM arba 6 savaitių kalėjimo ir, jei, alijantų turto pavogimo atveju, daiktų vertė neviršija dolerių.

Naujas angliakasių streikas JAV

TRUMANAS GRIEBĖSI TAFT-HARTLEY ĮSTATYMO

Pittsburgh (L.). Pirmadienį vėl susstrikavo 400.000 JAV angliakasių. Šis streikas yra nesėkmingų jau devynis mėnesius besitęsiančių angliakasių derybų su kasyklų savininkais vaisius. Jau prieš tai angliakasiai, norėdami sumažinti anglies atsargas, sutrumpino svo darbą iki trijų dienų savaitėje. Kadangi tas streikas gresia visam JAV ūkiui, (anglių atsargos siekia tik 1/2 mėn. pareikalavimo ir kai kurie plieno fabrikai, skaitydamiės su galimu anglių trūkumu jau pradėjo mažinti darbininkų skaičių), prezidentas Trumanas nutarė griežtis jo paties kritikuojamo Taft-Hartley įstatymo. Jis jau pas-

kyrė kvotos komisiją, kuri turės jam pranešti apie susidariusią padėtį. Gavęs komisijos pranešimą, Trumanas galės prašyti vyr. teismo įsakyti darbininkams dirbti 80 dienų senomis sąlygomis.

*

Prancūzijos - Saaro derybos

Paryžius (L.). Antradienį čia prasidėjo Saaro krašto vyriausybės delegacijos derybos su Prancūzijos užsienio reikalų ministerija. Prancūzai nori sudaryti sekančias sutartis:

1. Išnuomoti Saaro krašto anglių kasyklas;
2. įjungti Saaro geležinkelius į Prancūzijos geležinkelio sistemą;
3. suteikti abiejų kraštų gyventojams teises laisvai gyventi kitame krašte;
4. suteikti Saaro kraštui didesnę nepriklausomybę, dabartinį Prancūzijos aukštajam komisarui suteikiant ambasadoriaus titulą.

Tarptautinės prisipažinimas

Varsuva (L.). Stettine prasidėjo 25 m. prancūzų konsulato tarnautojo André Robineau byla, kurioje jis kaltinamas špionažu. Kaip žinia, šito pareigūno suėmimas davė akstiną prancūzų — leaų „suėmimų karui“, kurio metu iš abiejų pusių buvo suimta ir ištrepta po 100 asmenų. Kaltinamasis prisipažino esąs kaltas. Į prokuroro paklausimą, kokios jis profesijos, Robineau atsakė: „Esu šnipų organizacijos agentas!“ I sekanči klausimą, kodėl jis pasirinko tokia profesija, kaltinamasis atšovė: „Todėl, kad ji man patinka“. Pagal kaltinamąjį aktą Robineau vedovavo beveik 100 šnipų, kurie veikė Vakarų Lenkijoje

* Kovo pabaigoje Kaire bus susaukta nauja JAV diplomatų Art. Rytuose konferencija.

* Čekoslovakijoje yra konfiskuojami visi tie ūkiai, kurie neįsipildė plano. Konfiskuoti ūkiai jungiami į sovchozus.

Šią savaitę

* Grįžęs iš Washingtono, kur gavo naujas instrukcijas, JAV aukštasis komisaras McCloy, Stutgarto Amerikos Namų atidarymo proga, išdėstė savo politikos devynius punktus: Vokietija turi laisvas laisvo Europos narys, dalyvauti Europos ūkiniam gyvenime, neturėti kariuomenės bei aviacijos — jos saugumą turėtų garantuoti Europos tautų bendruomenė; vokiečiams turi būti duota galimybė didesnė savivalda, turi būti remiamos visos vokiečių demokratinės pastangos.

* Vokietijos socialdemokratų vadas dr. Schuhmacheris išpėjo, kad komunistai sekminam rusiā kominformo jaunimo žygi į Berlyną, kuriame dalyvauja apie 600.000 kominformo jaunimo. Nuo galimų netikėtumų vakarinį Berlyną galėtų apsaugoti tik stiprios kariuomenės jėgos. Iš sąjungininkų pusės buvo pareikšta, kad toks žygis į Berlyną neatitiktų Berlyno kontrolės tarybos išleistoms potvarkioms apie demilitarizaciją.

* Sovietų zonoje vyksta smarkus krikščionių demokratų partijos „valymas“. Paskutiniuoju laiku pašalinta 16 tų partijai priklaususių aukštų pareigūnų. Jų tarpe keletas ministrų.

* Nedarbai sumažinti, Vak. Vokietijos vyriausybė nutarė griežtis plačios statybos programos. Bus statomos naujos autostrados, gerinami geležinkeliai, plentai ir pan. Šiuo metu bedarbių skaičius siekia beveik 2.000.000.—

Molotovs vis dar antras numeris

Maskva (L.). Pereinę šeštadienį prasidėjo aukščiausios tarybos priešrinkiminė propaganda. Pirmoju kandidatu minimas, savaimi suprantama, Stalinas. Antruoju — Molotovs.

* Belgijos seimas priėmė įstatymą, nustatantį tautos atskilaušimo dėl karaliaus Leopoldo grįžimo procedūrą. Senatas jau anksčiau tą įstatymą priėmė.

* JAV užsienio reikalų ministeris Deanas Achesonas pareiškė, kad JAV ir toliau išnaudos visas progas susitarti su Tarybų Sąjunga, tačiau tam tikslui JAV turi būti labai stiprios, nes-sovietais su silpnomis valstybėmis visai nesiskaito.

Bidault vyriausybė be socialistų

Paryžius (L.). Bidault vyriausybė, kuri visai neseniai vos vos išsilaikė (žūr. LIETUVIO 6 Nr.), patį sumuko. Lygiai dėl tos pačios priežasties, kaip prieš 4 mėnesius Queuille vyriausybė — tai sena istorija „apie 3.000 frankų priedą mažai uždirbančiųjų kategorijoms“.

Ministeris pirmininkas Queuille tam priedui iš principo pritarė, vėliau du mėnesius dėse, ir pagaliau atsiskakė ji išvykti, po keturių savaitių vyriausybės krizės naujas ministeris pirmininkas Bidault, vėl pažadėjo tą priedą išmokėti, kaip vienkartinę pašalpą prieš laisvą algų nustatymą. Tačiau jau praėjo trys mėnesiai, ir prieš kelias dienas seimas vėl priėmė rezoliuciją, reikalaujančią išmokėti tą priedą prieš diskusijas dėl laisvo algų nustatymo. (Iki šiol algų bei atlyginimo dydis buvo vyriausybės reguliuojamas). Po to socialistai pradėjo reikalauti tą pažadą ištesėti. Tuo reikalu prasidėjo ilgi pasitarimai. Jau buvo sutarta, kad to priedo išmokėjimas bus paskelbtas kartu su nauju įstatymu, leidžiančiu darbdavių ir darbininkų laisvu susitarimu nustatyti atlyginimą. Tuo būdu buvo tikėtasi rasti kompromisą — priedas būtų iš tikrųjų išmokėtas tik viena kartą, tačiau oficialiai apie tai nebūtų minima, suprask, tas priedas būtų mokamas ir toliau, jei algos liktų vyriausybės kontroliuojamos.

Socialistai, turėdami galvoje šiaip ar taip artėjančius rinkimus, pagaliau nutarė delsimo ilgiau netoleruoti ir iš vyriausybės pasitraukti. Kartu socialistų organe „Populaire“ pasirodė Leono Blumo str., kuriame aiškina, kad socialistų pasitraukimas iš vyriausybės dar nereikia jų pasitraukimo ir iš koalicijos. Atseit, čia laikomasi formulės „pritarimas be dalyvavimo“. Tuo padrašinatas Bidault išėjusios socialistų ministerius pakeitė katalikais-socialais ir radikalsocialistais. Iki šiol socialistų laikoma raktinė pozicija — vidaus reikalų ministerija perėjo į radikalsocialistų rankas. Naujas vidaus reikalų ministeris bus Henri Queuille, kartu gavęs ministerio pirmininko pavadoctojo vardą. Tokiu būdu Prancūzija turi pirmą pokario vyriausybę be socialistų dalyvavimo.

Naujai vyriausybei seimas pareiškė pasitikėjimą tik 230 balsais prieš 163. (Seime yra 620 atst.) Socialistai nuo balsavimo susilaikė. Kadangi vyriausybei prieš tai nebuvo pareikštas nepasitikėjimas, jai ir toliau pa-

Bus traktuojami kaip vokiečiai

Schleswig-Holsteino socialinių reikalų ministerija, britų valdžios parodymu, išleido naują potvarkį, kuriuo visi DP, nustoje ar savanoriškai atsisakę statuso, gauna lygias vokiečių piliečiams teises aprūpinimo atžvilgiu. Buve DP ir toliau gali pasilikti iki šiol gyventose patalpose, karcinėse ar barmuose, ir naudotis turėtais baldais. Be to, visi įpareigojami atidavus turėtuosius DP dokumentus, per savaitę išimti vokiečius.

silikti valdžioje užtenka ir tos mažos 230 balsų daugumos. Kiek ilgiai išsi laikys dviejų partijų (katalikų socialų ir radikalsocialistų) vyriausybė šiuo tarpu sunku pasakyti. Tenka pabrėžti, kad jos pagrindai labai silpni.

Paskutinėmis žiniomis, Prancūzijos seimas priėmė įstatymą, leidžiantį laisvas derybas dėl atlyginimo nustatymo. Jis buvo priimtas le didesnio pasipriešinimo. Idomu, kad už šį balsavo ir komunistai, greičiau įstatymo priėmimu norėdami sutrukdyti radikalsocialistams įnešti pataisą apie streikų teisės savaržumą.

* Kovo mėn. Karibų jūroje įvyks bendri JAV, D. Britanijos, Kanados ir Olandijos karo laivynų manevrai.

JAV generolai Japonijoje

Washingtonas (L.). Šiuo metu Japonijoje vieši trūkų ginklų rūšių: kariuomenės, laivyno ir aviacijos štabų viršininkai bei jungtinio gen. štabo v-kas gen. Bradley. Jų inspekcinės kelionės į Tolimuosius Rytus tikslas yra surinkti duomenis naujai JAV reikiamo vandenyno strategijos koncepcijai. Paskutiniųjų 4 metų bėgyje visas JAV dėmesis buvo nukreiptas į Europą ir Artimuosius Rytus, todėl dabar pakėlimui į tinkamą aukštumą Ramiojo Vandenyno įtvirtinimų reikia nemažai lėšų, bet kongresas karo biudžeto didinti nenori.

Todėl štabų viršininkai į gen. McArthurą reikalavimus greičiau stiprinti JAV pozicijas, turės atsakyti: „Reikia pabandyti nedidelėmis, kongreso skirtomis lėšomis, pasiekti geriausius rezultatus!“ Vienas iš būdų padaryti daug už mažus pinigus yra japonų darbo jėgos ir medžiagos panaudojimas JAV karinių bazių statybai. Tačiau Washingtono bijoma, kad japonai už tą paslaugą statys nemažus reikalavimus. JAV laivyno slugsniai ta proga iškelia savo senus reikalavimus statyti daugiau lėktuvnešių. Girdi, tik tomis „plaukiančiomis salomis“ galima pasitikėti, o šių „plaukiančių salų“ statyba kaip tik buvo sustabdyta aviacijos padidinimo naudai.

TARPTAUTINĖ PABĖGELIŲ ORGANIZACIJA (IRO) TAMSTA IŠPĖJA:

Jau tik 20 savaičių

IKI BIRZELIO 30 D.

Globa nuolatiniame IRO stovyklose baigiasi 1950 m. birželio 30 d. Pasiruokite jau dabar, kol dar IRO tarnautojai turi laiko jums padėti, arba

emigruoti

arba

repatriuoti

arba

Vokietijoje pasilikti LAIKAS VERČIA SKUBĖTI!

1950 m. sausio 31 d.

IRO, US-Zone

Spaudos puslapiuose

SOVIETŲ AZIJOS POLITIKA

New York Times

Sovietų atskiri veiksmai nervų kare (reikalavimas teisti kaip karo nusikaltėlių Japonijos imperatorių Hirohitą) negali būti vertinami atskirai nuo kitų sovietų veiksmų. Antra vertus, juos nereikia rimtai vertinti, nes šiuo atsitikimu visai nenorima pradėti bylos. Dabar tik norima į tą sąmyšį, kuris supa Tolimųjų Rytų problema, įvesti dar vieną elementą.

Sovietų pripažinimas Hočimino, JT boikotas dėl tautinės Kinijos atstovo dalyvavimo, Derivenko demonstratyvus išėjimas iš Tokijo kontrolės tarybos posėdžio — visa tai yra tik dalys didelio plano, kuris turi išvesti JAV iš pusiausvyros. Sovietų taktika siekia nukreipti dėmesį į šaltinio reikalus, kad tuo būdu nepastebėjus didesnis reikšmės problemų. Naujas reikalavimas teisti Japonijos imperatorių siekia nukreipti visuomenės dėmesį nuo klausimo, kas pasidarė su i sovietų nelaisvę patekusiais japonų kariais. Pripažinimas Hočimino yra gera priemonė supykinti tarp savęs D. Britaniją, Prancūziją ir galbūt Indiją.

Sovietai nori sukelti sąmyšį... jie nori suskaldyti JT organus, padaryti juos neveiksmingus, pradėti nevaisingas diskusijas...

Į tą taktiką yra tik vienas atsakymas: jei sovietai nori, kad mes būtume nerūžtingi, nes turime pasirodyti esą ryžtingi. Jei sovietai nori ardyti mūsų vienybę, nes turime surasti pagrindą susitariti su savo draugais. Jei norima mūsų eilės sumaišyti, mes turime atgauti aiškiai galvoti ir gudriai bei drąsiai veikti.

Svetima rezistencija Rumunijoje

Šiuo metu bolševikų vykdomas teroras Rumunijoje perversijęs bet kokią gyventojų valdžią — pasakoją pabėgėliai, kurie per Rytinę Galiciją atbėga iš Rumunijos. Visas kraštas, ypačingai S. Besarabija ir Bukovina, yra nepaprastoje būklėje. Masiniai ir nemainingi areštai bei deportacijos yra kasdieniniai įvykiai visose valstybės dalyse. Didžiausi neramumai vyksta kalnuotose Cernauti srityse — čia veikia gerai organizuotas ukrainiečių rezistencinis judėjimas.

Tie patys šaltiniai patiekia žinių, kad pagrindinis judėjimas tarybinės Ukrainos dalyje ir rytus nuo 1939 metų sienos esančių milžiniškų MVD operacijų paskutinių 2 mėnesių bėgyje palaūžtas. Tačiau partizanai nenurimo: jie tik iš R. Galicijos persikėlė į Rumuniją, kur jie, palyginti, jaučiasi daug saugiau. Čia vietinių gyventojų, kuriems labai įkyrėjusi bolševikų okupacija, jie buvo labai maloniai priimti ir remiami.

Rumunijos valdžia išleido dekretą, kuriuo visi vyrai 18—56 ir moterys 18—45 m. amžiaus turi atlikti nuolatinę darbo prievolę kelių statybai bei jų remontui. Tačiau šio dekreto praktiškai išgyvendinti daugelyje Rumunijos vietų dėl svetimos rezistencijos nėra įmanoma, nes partizanai atleidžia gyventojus nuo šios prievolės. (Newsletter)

* Artimuosiuose Rytuose siaučia smarkūs šalčiai. Net Egipte temperatūra krito žemiau 0.

Kaip Prancūzija apsisvalė nuo komunistų

Po Prancūzijos kapituliacijos 1940 m. birželio mėn. Prancūzijos komunistų partija, kuri nuo 1939 m. buvo paskelbta nelegalia, prieš vokiečių okupantus, Kremliaus sąjungininkus, nekovojo. Po metų padėtis pasikeitė, Hitleris pradėjo karą su Tarybų Sąjunga. Nuo to laiko komunistai pasidarė labai aktyvūs. Galima teigti, kad didesnę dalį pasipriešinimo judėjimo sudarė kaip tik komunistai. Tarp 1941 ir 44 m. m. dažnai pasitaikydavo, kad komunistiniai partizanai susišaudydavo su nekomunistiniais partizanais ir iš „reakcionierių“ atimdavo ginklus.

Prancūziją išvaduojant, krašte buvo ne tik tikra raudonoji armija, vadinama FTP — Franc-Tireurs et Partisans, bet ir kitos pogrindžio organizacijos buvo stiprijoje komunistų įtakoje. Paryžiuje stipriai apginkluoti komunistai saugojo visokiais vardais besimaskuojančių komunistinių organizacijų rūmus: tautinio fronto, patriotinio jaunimo, liaudies milicijos ir pan. Visoje Prancūzijoje komunistų prešai, kurie buvo apšaukiami fašistais, buvo grobiami, teisiami, šaudomi. 1944 m. spalio mėn. pradžioje iš dalies komunistų žinioje esanti Paryžiaus policija turėjo apie 600

Lemtinga smulkmena

Berija dėsto Stalinui naują planą pasauliui užvaldyti: — Mums reikia pasigaminti septynias atomines bombas, jas sudėti į lagaminus, slapta nugabinti į septynias didžiausias sostines ir išsprogdinti. Kilus panikai, darbo klasė paims į savo rankas valdžią prisijungs prie mūsų. — Viskas tas labai gražu, drauge Berija, bet... iš kur mes gausime tuos septynis lagaminus?

Kinų nusivylimas „išlaisvintojais“

Juo toliau komunistai žygiavo į pietinę Kiniją, juo žinios apie būklę krašto viduje mažėjo. Atrodė, kad bambukinė tvora, pro kurios spragas ir plyšius ligi to laiko praspraudavo daugybė patikimų pranešimų, palaipsniui keičiama geografinė uždanga. Tačiau, nežinūrint to, kad visoms ir užsienį išsinešioms žinioms buvo įsteigta eilė įvairių „frazavimo institutų“, vienos informacijų srovės nepavyko suparalizuoti. Tai Hongkongas, iš kurio ir dabar galima susidaryti palyginti gana aiškų vaizdą apie Kinijos būklę.

Iš tų informacijų galima konstatuoti vis didėjantį darbininkų ūkininkų ir net tų intelektualų, kurie prieš keletą mėnesių dar žavėjosi komunistų atėjimu, nusivylimą. Priežastis — natūrali reakcija į skelbtųjų pažadų nepildymą. Komunistai save vadina „darbininkų ir ūkininkų partija“; abi šios gyventojų kategorijos manė, kad su komunistų atėjimu jos tapsiančios naujosios Kinijos valdovais. Tačiau jau pirmomis komunistų atėjimo dienomis jos pajuto, kiek maža jos be gali tikėtis iš lauktojo būklės pagerėjimo. Kaimiečiai tikėjosi, kad bus sumažinti milžiniški nuosimčiai už skolas, ir jie vietoj vieno dubenėlio ryžių per dieną galės valgyti du ar tris. Fabrikų darbininkai savo fantazijoje buvo susikūrę rojus gyvenimą, kuriame visai nerūpės darbas ir atlyginimai.

Tačiau šias svajones raudonieji komisarai greit išskleidė, valstybinėse įstaigose ir organizacijose įvesdami ilgesnį darbo laiką — vidutiniškai 10 val. per dieną, neskaitant papildomų — mažiausiai keturių per savaitę — valandų politiniams „svietimui“. Iš darbininkų buvo pareikalauta „savu noru“ atsisakyti nuo atlyginimų, atitinkančių brangstantį pragyvenimą ir iprastinių, dažniausiai kinų Naujųjų Metų proga mokamų, gratifikacijų; šie reikalavimai daugeliu atvejų iššaukė labai aštrius kivirčius tarp partijos vadų ir išsistų fabrikų personalo. Sunkumai dar labiau padidėjo, pradėjus augti nedarbui, kuris Sanchajaus ir Kantono didmiesčiuose pradeda įgauti gana aštrius formus. Palaipsniui paaiškėjo, kad iš karto bandyta pašiepti blokadą iš tikrųjų yra daug veiksmingesnė, negu pradžioje buvo manyta. Zaliavų atgabenimas fabrikams dėl tautinės vyriausybės laivyno būdrumo ir daugybės minų laukų susiduria su tokiomis kliūtimis, kad jas nugabenti galima tik kainą keliančiais aplinkiniais keliais. Ankstyvesnis planas dėl miestų gyventojų, likusių be darbo, išgabenti į kaimus — nepasisekė dėl transporto priemonių stokos ir šių gyventojų masių atsisakymo vykti į provinciją, kur tikrai nėra jokių perspektyvų gauti darbo ir evakuotųjų turėtų laukti lėta bado mirtis.

Ir iš ūkininkų pareikalauta daugiau dirbti bei padidinti ūkio gaminių produkciją. Sie potvarkiai iššaukė pasipiktinimo audrą, nes niekas Kinijoje daugiau nedirba už ūkininkus. Kiekvienas atidus komunistinės spaudos skaitytojas randa joje daugybę smulkmenų, patvirtinančių gandus apie nepasitenkinimą kaimo gyventojų, kurie tikėjosi išsilaivinti nuo kuomintangų vyriausybės nepaprastai išpūstų mokesčių ir pylių. Tačiau komunistai ne tik sunkią ūkininkų našą nepalengvino, bet ir toliau juos verčia savo darbu finansuoti pilietinį karą, išlaikyti

4—5 mil. kareivių armiją, išmaitinti milžinišką valdininkų skaičių ir padėti atstatyti pramonę. Tiesa, žymi dvarininkų žemės dalis išdalinta buvusiesiems nuomininkams, tačiau ir šie turi būti pasiruošę ne tik atiduoti 70% derliaus, bet ir laukti likusios dalies konfiskacijos — taip vadinamą „savanoriškų avansų“ armijai; tiesa, šiuos „avansus“ žadama gražinti, tačiau tai atliekama po išsistų mėnesių laukimo per tą laiką spėtai nuvertinti pinigais. Todėl daugelis ūkininkų bando jiems duotą žemę gražinti, o kiti, norėdami išvengti sunkios mokesčių naštos, dirba naktimis ir per lietų. Daugelyje provincijų paskutiniais mėnesiais įvyko tikrų sukilimų. Nusivylimu nuotaikas didina ir blogas derlius, potvyniai arba sausros. Daugelyje sričių, kuriose visos atsargos jau sunaudotos, aukų pakeikalavo ir badas.

Daugely vietų pasirodė ginkluotos bandos, savo kilmę išvedančios iš šimtmetines tradicijas turinčių slaptųjų sąjungų, kaip pvz. „Raudonojo iešmo sąjunga“, kuri savu laiku buvo įsisteigusi apsaugai nuo Mandžu dinastijos valdininkų priespaudos. Dažnai atvejaus šiuos būrius sudaro ir nacionalistinės kariuomenės karininkai, kurie su likusiais kareiviais pasitraukė į kalnų sritis ir dabar, panaudodami tą pačią komunistų taktiką, kovoja su naujaisiais Kinijos valdovais. Žinomiausioji ir galbūt didžiausioji pasipriešinimo grupė veikia Vid. Kinijoje, kuri, komunistų spaudos pranešimais, raudonąją armiją jau išspaudė iš dviejų provincijų Anhvei apygardų. Ši grupė vadinasi „devintojo kelio armija“ (anksčiau komunistinė „aštuntojo kelio armija“ labai sėkmingai kovojo prieš tautininkų kariuomenę), jos programa išreikšta šūkiu: „Salin Ciangkaiškas — šalin Maocetungas!“ Šią programą kareiviams ir kaimiečiams aiškina buv. Nankingo ir Sanchajaus universitetų profesoriai.

Daugiausiai visų gyventojų sluosnių patitikėjimą sukūrė vis didėjančios naujosios valiutos nuvertinimas. Komunistinė propaganda gyventojams žadėjo tvirtą, derliumi, pramonės produkcija ir valstybės turto 100% pagristą valiutą. Tačiau tuoj pat paaiškėjo, kad

Karščiausias šaltojo karo ruožas

Sovietų pripažinimas sukilėlio Hočimino vyriausybės vienintele teisėta Indokinijos vyriausybė, Vakarų sostinėse sukėlė nemažiau triukšmą, kaip Trumaho įsakymas pradėti gaminti vandenilio bombą. Beveik visi komentatoriai sutinka, kad šis faktas reikia aiškinti, kaip planinga šaltojo karo pietryčių Azijoje paastrinimą, nes sunku patikėti, kad sovietai pasitenkims vien platoniška pagalba savo pripažintai vyriausybei.

Prancūzų spauda dėl to sovietų žygio labai susijaudino. Visų pirma teigiama, kaip pastebi paryžiškis „Basler Nachrichten“ korespondentas, kad sovietai Prancūziją ir Indokiniją laiko silpniausiais šaltojo karo frontų ruožais. Ta pačia proga nurodoma, kad Tarybų Sąjunga Graikijos sukilėlių vado gen. Markoso formaliai nepripažino. Tai buvę dėl to, kad sovietai nelabai tikėjo Markoso sekame, faktas, kad Maskva Hočimina pripažino, reikiąs, jog šį kartą Maskva tiki į Hočimino galutinę pergalę. Esą neabejotina, kad sovietai tą žygi padarę po ilgo svarstymo, įvertinę visus už ir prieš argumentus.

Tačiau antra vertus, reikia konstatuoti, kad sovietai kitaip ir negalė jopasielgti. Mat, Prancūzijos seimui ratifikavus sutartį su buv. imperatoriumi Bao Dai dėl suverenumo jo sudarytai vyriausybei perleidimo, Maskva turėjo rimto pagrindo būkštauti, kad dabar įvykiai Indokinijoje pasuks į nepageidaujamą linkmę. Reikia tik atsiminti, kad dar Prancūzijos parlamentui tos sutarties neratifikavus, sausio 27 d. Indokinijoje viešs specialus JAV ambasadorius prof. Jessupas perdavė Bao Dai sekantį užsienio reikalų ministerio Achesono pareiškimą: „Valstybės sekretorius Achesonas mane įgaliojo pareikšti Jūsų Didybei JAV pasitenkinimą dėl perėjimo iš Prancūzijos respublikos suverenumo. Kartu mes siunčiame geriausias linkėjimus, tikėdamiesi galėsia palaikyti geriausias santykius. Mano vyriausybė tiki, galinti dėl tos įvykių raidos sveikinti Vietnamo ir Prancūzijos vyriausybės. Valstybės sekretorius mane prašė Jūsų Didybei preikšti asmeninę viltį, kad Jūsų pastangos atstai pastovumą ir krašto gerovę bus lydimos pasisekimo. Jūsų Didybe gali būti tikra, kad mano vyriausybė įvykių raidą atidžiai stebi“.

Kaip matome, JAV vyriausybė tuo savo užsienio reikalų ministerio pareiškimu pažadėjo pagalbą. Savaime aišku, kad po to sovietams neliko nieko kito, kaip tik paskubėti su Hočimino pripažinimu, nelaukiant kol kitos vyriausybės formaliai pripažins Bao Dai vyriausybę.

O kas gi būtų, jei sovietai Hočimino nebūtų pasiskubinę pripažinti? Na, tada Azijos komunistai galėtų aiškinti, kad Kremlius savo patikėtini Hočimina paliko savo likimui.

O ypatingai garsiai tai aiškintų nekomunistai! Tokio smūgio savo prestižui Maskva negalėtų be nuostolių pakelti. Tai tuojau atsilieptų Burmoje, Malajuose, Siame. Todėl sovietams buvo svarbu išlaikyti savo orumą. Tas orumas jiems reikalingas ir derybose su Maocetungu.

Kaip žinia, šitas Kinijos komunistų vadas

Anglų ir amerikiečių žvalgybų sąjunga

Washingtonas (T). Amerikos reporteriai pražiūsojo vieną labai svarbų vizitą Washingtone, kurio metu tariamasi dėl labai svarbių dalykų. Šitas nepastebėtas svečias yra britų generolas leitenantas Sir Geraldas Templeris, kuris lydimas keletos žinovų, tariasi dėl britų ir amerikiečių špionažo tarnybų sąjungos. Kaip žinia, amerikiečiai plautas masto špionažo organizaciją sukūrė tik 2. D. karo metu. Jų CIA (Central Intelligence Service) žmonėmis.

ir komunistai milžiniškus uždavinius tegali padengti, tik didesniu tempu paleisdami pinigų spausdinimo mašinas. Jau trečią kartą per penkerius metus kinų tauta pergyvena infliaciją ir jos atnešama brangima. Pirmaisiais Sanchajaus okupacijos mėnesiais apyvartoje esą didžiausi banknotai buvo tik 200 liaudies dolerių vertės, o paskutinėmis savaitėmis Kantone jau pasirodė 5.000 ir 10.000 dolerių banknotai. Drauge su pinigų kritimu pradėjo nepaprastai augti ir privačių skolų nuosimčiai, kurie gruodžio mėnesį Kantone siekė 300% mėnesiui. Maisto produktų kainos per penkis mėnesius pakilo 50 kartų. Tuo būdu, panašiai kaip ir kuomintangų laikais, prasidėjo lenktynės dėl vertybių, stengiantis išgyti aukso ir užsienio valiutos. Komunistų išaigos yra bejėgės. Jos jau atvirai kalba, kad šie metai pareikalauja dar didesnių aukų, jei naujoji „liaudies demokratija norėsianti nugalėti iš visų pusių grūvančius sunkumus.“

Tačiau visų neutralių stebėtojų pranešimai pabrėžia, kad komunistinės hierarchijos viršūnės su dideliu pasišventimu stengiasi įveikti milžiniškus uždavinius. Jų pranešimais, naujajai vyriausybei esą pavykę pašalinti visoje valdininkijoje išgalėjusią korrupciją. Tačiau didelį pavojų ateičiai sudarą žemi valstybės tarnautojų atlyginimai; didėjant infliacijai, tarnautojai nežina, kaip iš žemų atlyginimų garbingu keliu išmaitinti savo šeimas. Smarkiai išplėsta sekimo ir šnipinėjimo sistema tuo tarpu pajėgia eliminuoti bet kokių kyšių ir papirkinių bandymą; tačiau patys kiniečiai prisipažįsta, kad būsią sunku per tokį trumpą laiką galutinai pašalinti giliai išsisknijusį įprotį. Kiekviena proga žodžiu ir raštu komunistinė propaganda stengiasi Kinijos valdininkams, ūkininkams ir darbininkams pavyzdiniu įpiršti Sovietų Sąjungos darbus ir laimėjimus. Rusija šiuo metu vadinama vieninteliu geriausiu ir ištikimiausiu draugu, iš kurios vienos tesą galima laukti pagelbos. Ant kiekvienos gatvės kėrtės pigiomis kainomis pardavinėjama milijonai brošiūrų ir knygu apie Sovietų Sąjungą, o „Naujosios Kinijos žinių agentūra“ praneša, kad prieš tris mėnesius

įsteigtoji „Kinijos-Rusijos draugystė“ jau turinti per du milijonų narių. Tačiau ši propaganda ne visur randa derlingą dirvą, nes labai dažnai net paprasčiausias darbininkas komunistų komisarui per politinio lavinimo pamokas iškelia labai painių klausimų apie Sovietų Sąjungos kėslus Mandžūrijoje arba paprasčiausiuoju būdu apie veiklą taip vadinamųjų rusų patarėjų, kurie pastaraisiais mėnesiais plūstė užplūdo visą Kiniją.

Kinų prekybininkų sluosniuose labai abejojama dėl efektingos ūkinės pagelbos iš sovietų pusės. Jau pirmoji mainų prekybos sutartis, pasirašyta pradžią vasarą tarp Sovietų Sąjungos ir tuometinės Mandžūrijos liaudies tarybos, aiškiai parodo, kad Maskva ne negalvoja dailinti dovanas. Kinijai pirmoje eilėje reikia gero derliaus, kad ji galėtų įveikti dabartinius sunkumus. D. Britanija ir ypač JAV dėl Pekingo atitinkamų sluosnių nedraugiškos laikysenos tuo tarpu nėra linkusios Kinijos vyriausybei duoti ilgalaikių kreditų prekybai ir susiekimui atstatyti. Todėl visur laukiama dar didesni ūkinės depresijos, kuri tik padidinsianti dabar viešpataujantį skurdą.

Tačiau visi šie faktoriai vargu ar galės sukurti komunistinį Kinijos režimą. Rusų pavyzdžiu sekdami, ir Kinijos komunistai be pertraukos stengiasi išplėsti partijos cėlių ir propagandos aparatą. Patesnio masto organizuotos opozicijos beveik nėra. Jei ji kur pasireiškia, pvz. kai kuriose periferijose — tuoj pat būna be jokios atodairos likviduojama arba izoliuojama. Ir partijos skillmas į tautinius ir tarptautinius komunistus, kuri daugelis raudonojo režimo priešų pranašauja įvyksiant po Maocetungo grįžimo iš Maskvos, šiandien dar yra labai abejotinas.

„Neue Zürcher Zeitung“

Nubausti Vilniaus žydų žudikai

W u r z b u r g a s (NZ). Pereitą penktadienį Aukštųjų prisiėkusiųjų teismas nubaudė nužudėliais bausme — kalėti iki gyvos galvos — buv. SD pareigūnus Martiną Weisą ir Augustą Heringą. Abu kaltinamieji pripažinti kaltais dėl 30.000 Vilniaus žydų nužudymo. Kaltinamieji iš dalies prisipažino esą kalti. Teismas išskausė 60 liudininkų.

Jau aštuntą savaitę sėdi Maskvoje ir derasi. Kadangi jis irgi pripažino Hočimina, tai ir jo prestižas yra susijęs su Indokinijos įvykių raida. Jis turi remti Hočimina, bet jo paties ištekliai yra nelabai dideli, todėl jis turės būti nuolaidesnis sovietų reikalavimams. Tai dar vienas motyvas, privertęs sovietus Indokinijoje paskelbti šaltojo karo karščiausiu ruožu. Štai dėlko sovietų ambasadorius Paryžiuje Bogomolovas, priešingai visiems diplomatiniais papročiams, gražino prancūzų protestą dėl Hočimino pripažinimo tam pačiam voke, kuriame jį gavo! Sovietų orumas Azijoje reikalingas naujų laimėjimų, kad lengviau suvirškinus jau turimus.

Maskva nori pabaltiečių Svedijoje

Siuo metu Svedijoje dar gyvena apie 25.000 estų, 5.000 latvių ir apie 200 lietuvių tremtinių. Beveik visi pabėgėliai, dėl žinomų priežasčių, nepalaiko ryšio su savo tėvyne. Paskutiniu metu į juos ypatingą dėmesį atkreipė Maskva. Prie Sovietų ambasados Stockholme įsteigtas specialus departamentas pabaltiečių repatriacijos reikalams. Šios įstaigos tikslas daryti viską, kad kuo didesnis skaičius Svedijos pabaltiečių repatriuotų. Kadangi rusams tai nevyksta (repatriuoja tik vienas kitas, daugiausia išskirtų šeimų nariai), departamento tarnautojai ir net viršūnės kaskart keičiami, atsiunčiant iš Maskvos naujus specialistus. Kai ir šie neįstengė išpildyti savo plano, esą prasidėjęs kai kurių pabaltiečių grobimas, dėl kurių susijaudinuos net švedų įstaigos. Visa tai verčia tremtinius budėti.

Rokosovskis veikia

Lenkijos karinė valdžia išleido įsakymą, pagal kurį turi registruotis visi Lenkijos gyventojai, kurie yra tarnavę kitose kariuomenėse. Registracijos prievolė neliečia tik tų lenkų, kurie šio karo metu tarnavo bolševikiniuose gen. Berlingo daliniuose. Ypačingai esą paieškomi buv. Lenkų krašto orlaiviai (Polska krajowa armija) kariai, repatrijavusieji lenkai ir buv. gen. Anderso korpo vyrai. Registruojami ir visi buv. nepriklausomos Lenkijos kariuomenės karininkai. Lenkijoje manoma, kad ši registracija yra naujas pasirušimas šio elemento deportacijai į TSRS gilumą. Kiek žinoma, tai esąs vienas pirmųjų maršalo Rokosovskio įsakymų. Jau anksčiau pasklidę gandai apie TSRS raudonosios armijos dalinių augimą Lenkijoje iš naujo patvirtinami. Daugiausia jie esą koncentruojami į Rytus nuo Vyslos ir Z. Silezijoje, kur esą pristatyti ir statomi dideli barakai bei amunicijos sandėliai. Jau daugelis savateikių kaip esąs pastebimas kariškų sunkvežimių judėjimas pagrindinėms Lenkijos susisiekimo linijoms

Azijos džiunglėse paklydę doleriai

Mažam respublikonų liberalų sparnui priklausančios senatoriaus W. Morse kongreso debatuose apie Formozą įspėjo aktyvesnės politikos Azijoje reikalaujančius savo partijos kolegas: „Paskutiniaisiais metais mes pamatėme, kaip sunku Amerikai padėti formuoti politiką kitose žemės rutulio dalyse, turinčiose savas tradicijas. Jei net giminingoje Europoje susiduriame su tokiais sunkumais, tai kaip mes tuos sunkumus įveiksime mums visai svetimoje Azijoje?“

Ir užs. reik. min. Achesonas šią abejonę pareiškė, tik kiek kita forma. National Press klube kalbėdamas apie tuos sunkumus. Apie tą Azijos teritoriją, kuri ištisus dešimtmečius yra buvusi Amerikos kolonija, ir kurią amerikiečiai, palyginti, turi geriausiai pažinti, Achesonas pasakė: „Filipinams po karo davėme milijardą dolerių ūkinės pagalbos sąskaiton, kitą milijardą išmokėjome pensijų karo dalyviams sąskaiton, nekaltant apie kitus mokėjimus. Tačiau didžioji šių pinigų dalis nebuvo taip protingai sunaudota, kaip mes buvome norėję. Atsakinga už tai, žinoma, yra Filipinų vyriausybė. Bet dabar mes tegalime jiems tik patarti, o jei pagalba ir

toliau bus neteisingai sunaudojama — būsimę priversti ją nutraukti.“

Achesono artimiausias patarėjas prof. Philipas Jessupas tą pačią dieną Seoule pasisakė prieš korejiečių kritiką, kad Jungtinės Valstybės Azijoje vedančios „negatyvią politiką“, t. y. neduodančios pakankamai dolerių. Jis apkaltino amerikiečių paliktą Korėjos vyriausybę, kad ši netiksčiai išieškojanti Amerikos pinigus. Lengvabūdiškai naudojančios pinigų spaudimo mašina, žlugdoma Korėjos finansinė situacija. Patikrinus Korėjos finansus, pasirodė, kad vidaus reikalų ir karo ministerijos, prisdengdamos komunizmo pavojumi, išleidžia šiuos kelis kartus didesnes sumas, negu biudžete numatyta. Ministerio pirmininko kanceliarijos pareiškimu, vien tik špiunazijai ir kontražvalgybai išleista tris kartus daugiau, negu skirta.

Ar pasikartos Kinijos tragedija?

Į Washingtono užs. reik. ministeriją ateina pranešimai iš Siamo, Burmos, Indonezijos, Persijos, Turkijos pasakoja tą pačią liūdną istoriją: išieškojami ir korupcija sužlugdo visą amerikiečių pagalbą. Visoje nekomunistinėje Azijos dalyje kartojasi tragiška amerikiečių pagalbą Ciangkaišeko vyriausybės istorija: JAV siuntos ir doleriai tik iš dalies arba ir visai nenuieina tuo keliu, kurio uždavinys, jie „paklęsta“ Azijos džiunglėse. Kitais žodžiais: jie randa kelią į spekuliantų kišenes, visai nepakeldami nepaprastai žemo žiabuvių gyvenimo lygio.

Priežastis slėpi aziatų tradicijoje, pagal kurią sąvokos „valdyti“ ir „praturtėti“ yra visai analogiškos. Amerikiečiai, šiuo metu planuodami savo pagalbą komunistinio tvano neužlietiems kraštams dar padidinti, susiduria su ta pačia problema, kaip ir Kinijoje: kaip tose srityse rasti žmonių, kurie tikrai suprastų savo uždavinius ir pirmoje eilėje galvotų apie tautą, o ne apie save. Ir tol, kol nerandama tokių žmonių, visos vilčių išgelbėti Aziją, yra tuščios Vakarų iliuzijos.

Netikri Washingtono draugai

Iš specialistų pranešimų mes esame priversti susidaryti liūdną išvadą, kad Jungtinės Valstybės iki šiol beveik visai nesistenę susirūšinti su jaunomis, kylančiomis Azijos tautų jėgomis. Šie reformininkai yra idealistai, kurie savuose kraštuose siekia ne tik tautinių, bet ir socialinių reformų. Nebūdami komunistais, jie kovoja su jų kraštuose įsigalėjusiais feodalais ir bankininkais. Iš neseniai Kolumbijos universiteto išleistas knygos apie socialinę Pietryčių Azijos struktūrą mes sužinome, kad šiose srityse plėšikiskai nušimčiai (20—40%) dar tebėra taisyklė, kad 614 feodalų turi tiek pat žemės, kiek 300.000 mažžemių, kad pratingų kreviditų už normalius nuosimčius stoka mažžemių varo kaskart į didesnes skolas ir degraduoja j padenius darbininkus. Jeigu Jungtinės Valstybės tikrai nori pakelti Azijos gyventojų gyvenimo standartą, — jos turi ten ateiti, kaip kreditu ūkininkai dalintojos, jos turi drąsiai pradėti kovą prieš vietos socialinius parazitus. Kurie savo darbas kasmet vis didina komunizmo šalininkų eiles.

Tačiau tokiame drąsiame žingsniui Jungtinės Valstybės ligi šiol nesiryžo, ir tuo tarpu net nepastebima ženklų, kad tam ryžtųsi. Nes feodalai ir bankininkai dažniausiai remia tas vyriausias, su kuriomis JAV užs. reik. ministerija derasi ir pasirašinėja

savitarpinės pagalbos paktus. Washingtone tai gerai žinoma. Ir visidėto amerikiečiai dėsia, nedrįsdami savo naudai palenkti iš tikro socialinio neteisingumo kylantį nepasitenkinimą. Lygiai kaip Kinijoje nebuvo remami liberalai ir demokratai, kurie kovojo ne tik prieš komunistus, bet ir prieš Ciangkaišką, taip ir Azijoje bendradarbiaujama su tomis „konservatyviomis jėgomis“, kurios amerikiečių pinigais turėja ir amerikinius ginklais gina savo režimo socialinius neteisingumus. Nehrus, vienintelis Azijos valstybės vyras, kuris panorą savo krašte įvykdyti nuosaukią reformą, viešėdamas Amerikoje karčiai nusiskundė, kad amerikiečiai net Indijoje remia tas grupes, kurios sabotuoja jo reformos programą.

Niūros perspektyvos

Šių faktų šviesoje mes negalime nustatyti šviesių amerikinės politikos Azijoje prognozę. Ši politika atsidūrė labai pavojingame „status quo“, kuris greičiausiai, kaip ir Kinijoje, atneš gana liūdų pasekų. Nebent Achesonas, Jessupas ar jų įpėdiniai tikrai pamatytų, kad kalbamas amerikinių pinigų iššvaistymas nėra atsitiktinis reiškinys, o socialinės ligos simptomai.

KATASTROFŲ STATISTIKA

* Dėl įvairių katastrofų praėjais metais JAV-se žuvo 91.000 asmenų, sužeista 9,4 mil. asmenų. Įdomu palyginti, kad I. D. kare žuvo 126.000 ir buvo sužeista 234.000 amerikiečių.

Margumynai

SLOGA JAU IVEIKTA?

New Yorkas (AD). Iki šiol su sloga buvo taip: gydai ją, tęsiasi vieną savaitę negydoma praena per 7 dienas. Nepaisant to, kad persišaldymas yra viena seniausių žmonių ligų, iki šiol apie tikrąją slogos sukėlėją mažai težinoma.

Specialistų nuomonės dėl kosulio ir slogos smarkiai skiriasi. Visi iki šiol išbandyti vaistai nedavė teigiamų rezultatų. Perreitalais metais, pvz., jau buvo tikima, kad visagalis penicilinas gali padėti, tačiau ir ši kartą buvo nusivilta, lygiai taip pat, kaip prieš kelius metus buvo nusivilta sulfonamidų preparatais.

Neseniai Amerikoje buvo išbandyti dar vienos rūšies vaistai. Teigiama, kad ši syki jie tikrai padeda. JAV Federacine vaistų priežiūros įstaiga leido juos vartoti, nes jie yra nekenksmingi, nebent iš karto jų paimsi per daug.

Ar tie vaistai tikrai padeda, šiuo tarpu dar per anksti teigti. Per daug buvo nusivylimu. Tačiau tikra, kad paėmus naujasias tabletes, sloga kelių valandų bėgyje praena. Pacientui tai svarbiausia — iš nosies nebebėga ir tiek. Jam smagiai.

Mediciniai tyrinėjimai nustatė, kad sloga padeda tada kai kūne atsiranda tam tikrų erzinančių substancijų. Su jomis kovidamais organizmas dideliais kiekiais gamina specialią cheminę medžiagą — histaminą. Kartais to histamino padidėjo tiek daug, kad jis turi išeiti kaip tik slogos forma.

Tai konstatavus, kovoje su sloga buvo nužengtas vienas žingsnis į priekį. Pradeta gaminti preparatai, kurie veikia prieš histaminą. Pradžioje buvo sunku pašalinti kenksmingus šaltinius reiškinius ir nustatyti tinkamą dozę, tačiau šandien pagaliau su toms kliūtimis susidorota. Vienintelis nemanonus tu naujųjų vaistų — antihistaminų — palydovas yra nuovargio reiškiniai, ir juos paėmus, silpnas galvos skausmas. Tačiau tie neigiami reiškiniai, palyginus su pačia sloga, yra malonesni už ją. Teigiama, kad 25% sloga sergančių asmenų antihistaminas tikrai padeda.

Copyright 1949 by Herbert Eisentraut. Tūbingen

Pulgis Andriušis

Australizacijos stovykla (22)

IS RAŠOMOS KNYGOS „AUSTRALIJA KVIEČIA“

Kitokių lengvatų pažangiams anglų kalbos studentams nebuvo. Skudami bulves, veždami šūksles, plaudami indus ir kapodami kietas kaip geležį eukaliptines malkas pirmieji suprato, ką tai reiškia „mokymo bei darbo klasė“. Tačiau tokioje minioje tie darbai vienai klasei tekdavo tik kartą ir dvi savaites. Vaikų motinoms tos klasės nebuvo privalomos.

Kitą dieną lyg niekur nieko švarūs sėdėdavom molinių suolese, klausydami Miss Talbot pasakojimų, anekdotų ir sąmojingų atsakymų.

Ant sienų kabojo ančiasnapių, kengūrų, emų, kiivių, paukščių-lyrų, koalų paveikslai, pro langą buvo matyti, kaip kieme kitos klasės mokytojas savo margiems klausytojams demonstravo bumerango svaidymą. Atšilus išeidavom ir mes į kiemą, išsinešdami drauge suolus ir rašomąją lentą. Mūsų mokytoja puikiai mokėjo ištartų pabaltiečių ir slavų metines pavardes.

Per maždaug keturias savaites, skirtas oficialiai viešėti Bonegillose, australizacijos programą įvykdyti neįmanoma, nes masėje emigrantų buvo daug tokių, kurie, net 8 metus išgyvenę Vokietijoje, neįsimoko vokiškai, ir jeigu visi dabar būtų tie išmokę suskaičiuoti angliškai iki dešimties, tai būtų daug padaryta.

Mes buvome imigracijos ir informacijos ministerijos žinioje, vadinas, kažkur panašu į kolosenos žodžiu virtusią propagandos ministeriją, todėl instinktyviai buvome pasirėgę priešintis bet kokios indokrinizacijos švirkštimams. To nesulauk-

jome skersvėjo, jiniai pati vasarą ir žiemą gulinti prie atviro lango, rytą einanti po dušu ir niekuomet dar neturėjusi slogos. Juokėsi iš mūsų pastangų įsirengti barakuose krosnis. Nepatinka australams ir mūsų erzlumas. Jeigu australas bandytų iš jūsų pasišaipyti, atsisirskit taip pat juoku, o jei to nemokat, nusišypsokit, ir vėl bus taika. Sveikinantis čia, gink Dieve, nereikia kelti skrybėlės arba kaitioti ranką, kurios nevisi nori. Motors, nors ir kartą jau matytos, nereikia sveikinti, jeigu ji savo šypsena ir akimis neparodo, kad tai bus jai malonu.

Australijos didmiesčius mokytoja taip apibūdino: Melbourne (anglų stilium) vienas kitą klausia: kaip praleidi laiką? Sidnejuje (amerikinis stilis): Kiek uždirbi? Brisbane (tikras australinis stilis): Kiek išgeri alaus?

Bonegillos mokykla buvo viena šviesiausių įstaigų stovykloje. Tačiau didžiausią sąjauką kėlė darbo įstaiga. Kai Miss Talbot vieną dieną nepakėjo apie tropikinius miškus šiaurės Australijoje ir, užsiminusi apie krokodilus, emė klausinėti studentus, kur tie plėšrūnai paprastai viešiasis, vienas mokinys atsakė:

— Darbo įstaigoje!

Velykinių konsulų, ankstyvesnių transportų iš darboviečių jau spėjusiu pabėgti žmonių pasakojimai baigdavosi viena išvada: jeigu prašysi, kad paskirtų į geležinkelius, tai tave tikrai paskirs į mišką arba vandentiekį ir atvirksčiai. Nebuvo atsitikimo, kad kieno asmeninis pageidavimas būtų buvęs patenkintas. Pašaukti į šią apokaliptinę įstaigą, staiga netekome stovyklinio nerupestingumo. Didžiulėje salėje tarp stalų ir stalių nebuvo nė vietos adatū įkišti, raštininkai skendėjo kartočių ir popierių vandenynė. Tie popieriniai žmonės, australai ir emigrantai, buvo asketiškai rimti ir, prie kiekvieno stalo

dami, bombardavome patys savo mokytoją klausimais.

- Koki Australijos valdininkai?
- Biurokratai...
- Ar miestuose dori žmonės, nesuka?
- Patartina kietai laikyti kišenes.
- Koks pelningiausias Australijoje amatas?
- Avių kirpikas. Sezono metu jis uždirba iki 8 svarų į dieną. Bet viską prageria, bent seniau taip būdavo.
- Ar australai mandagūs?
- Aš matau, kad jūs europiečiai, būsite čia mandagumo pionieriais.
- Koki vyrų ir moterų santykiai?
- Mūsų vyrai tiktai apie karvę sako „graži“, o apie moterį — „nebiauri“.

Vieną vakarą su draugais paragavome australinio vyno, maždaug kiekvienas iš savo stemplę supylė po vieną butelį. Ant rotyjaus einant į mokyklą, galvą plėšė, lyg jį būtų įkinkyti keturi arkliai ir dabar jį kiekvienas trauktų į priešingą pusę. Pasisakiūs mokytojai savo bėdą, jiniai, nusigandusi, suriko:

- Ką, vyną? Begėdžiai, niekuomet, niekuomet negerkit čia pigaus vyno! O jei ir gersit, tai tik vieną stiklinę.

Mes, pripratę vyną laikyti tauriuojų gėrimu, buvom mistiškai apstulbę.

Miss Talbot apie viską šnekojo, reikšdama savo asmeninę nuomonę, kurios, matyt, neveikė valdiniai potvarkiai, ir jį iš karto laimėjo mūsų pasitikėjimą. Atradę, kad tuji potvarkiai čia ir neleidžia. Ji kritikavo ir mus, girdi, mes per daug bi-

Washingtonas (AFP). JAV aviacijos ministeris Symingtonas pareiškė, kad kiekvienas JAV pilietis turi išsidėmėti:

1. Už geležinės uždangos įvyko atominė eksplozija.
2. Už tos pačios uždangos yra pakankama aviacija, kad galėtų įvykdyti netikėtą atominį JAV teritorijos puolimą — 3. JAV neturi visiškai tikrų priemonių šitam puolimui sukludyti.

Antra vertus, Symingtonas nurodė, jei į Washingtoną iš už geležinės uždangos atėjusių žinios yra tikros.

Tarybų Sąjunga ginklavimo srityje yra labai toli užengusi.

Pagal sovietų programą, jos pozicija šioje srityje turi kas metai gerėti. Tokiom aplinkybėms esant, konstatavo aviacijos ministeris, JAV negali sumažinti savo išlaidų krašto gynimui.

Šių dienų pasaulyje, teigė Symingtonas, yra diktatorių grupė, kuri visas jėgas sutelkė amerikiečių gyvenimo būdai sudaryti.

Tie diktatoriai gali be išėjimo pulsi su didžiausia saumoms kariuomene bei stipriomis aviacijos ir laivyno pajėgomis.

Tas pavojus padidėja, atsiminius sovietų pažanga atominės energijos srityje.

Po to Symingtonas, Amerikos ministeriais neįprastu atvirumu kalbėjo apie komunizmo pavojų. Jis nurodė, kad nuotolis šiandien nėra nenugalima kliūtis aviacijai. Mūsų laikais vandenynai ir ašigalis neklūdo puolimui. Amerikiečių žemė Aliaskoje tėra tik 5 skridimo minutes nuo Rusijos.

Symingtonas apie komunizmo pavojų

Tuo remdamasis ministeris pareiškė, kad JAV turi likti budrios ir ryžtingos iki tos dienos, kada pasieks saugumo, kada visos valstybės atsistakys nuo savo puolimų planų ir bus pasirengusios tautų bendromenėje tęsti pastangas tobulinti civilizaciją, bet ne ja griauti.

Tol, kol yra komunistinės agresijos pavojus, negali būti tikros taikos.

Aviacijos ministeris Symingtonas po to aptarė įvykius po Müncheno ir sušuko: „Jei mus kas nors netikėtai užpuolų, kūrį valstybę turėtų tiek jėgos, kad mums galėtų padėti, taip kaip mes padėjome Anglijai? Symingtonas toliau pareiškė,

Kad komunistinė diktatūra vedanti „šventą karą prieš visus ikiniečius“. Jis priminė Lenino žodžius: „Mes gyvename ne tik valstybėje, bet ir valstybių sistemoje. Neįmanoma, kad sovietinė valstybė ilgą laiką galėtų gyventi kartu su imperialistinėm valstybėm. Galų gale viena valstybių grupė turi laimėti. Tačiau iki to laiko kova tarp Tarybų Sąjungos ir buržuazinių valstybių yra neišvengiama.“

Symingtonas teigė, kad sovietų vadai 1945 m. vėl pradėjo vadovautis tais Lenino žodžiais. Baigdamas, Symingtonas pareiškė, kad amerikiečiai turi pasistatyti sau sekanti klausimą: „Ką daro rusai, ką daro tauta, kuri negali kartu su mumis gyventi? Kokia yra jos ginklavimosi programa?“ JAV yra pasiryžusios atvirom akim sutikti visus netikėtumus, ne taip, kaip demokratijos nuo 1930 iki 1940.

Kipras buvo paskelbtas britų karūnos kolonija. Iki 1931 metų britų gubernatoriūs saloje turėjo net įstatymdavystės teisę. Tik sudarius neoficialiąją tarybą, kurioje administracijos atstovai ir turkai nusveria graikų — salos gyventojų daugumos — delegatus. autoritarinis gubernatoriaus kursas kiek sušvelnėjo. Saloje iš 800.000 gyventojų yra apie 80% graikų ir apie 20% turkų (apie 80.000). Autoritarinis britų politikos kursas daugiausia nukreiptas prieš graikų tautines pastangas ir komunistines tendencijas graikų darbininkų tarpe. Graikai reikalauja Kipro susijungimo su Graikija. Ši reikalavimą remia visos graikų partijos Kipro daugiausia tautiniai motyvais, o komunistų partija — pagal Maskvos, tykančios tinkamo momento išplėsti savo politinę įtaką toje strategiškai svarbioje saloje, direktyvas. Dabar dar komunistai gana sumaniai išnaudoja tautinius šūkius ir tikruosius Maskvos planus maskuoja.

Turkiškoji salos gyventojų dalis, savaime suprantama, yra nusiteikusi prieš graikų siekimus ir todėl remia britus. Tačiau, jeigu Britanija kada nors netektų šios kolonijos — turkai reikalautų jos grąžinimo Turkijai.

Jau dveji metai tęsiasi sovietų propagandos ir agentų kurstoma kova, aštrindama tautinius jausmus ne tik pačioje saloje, bet ir Graikijoje bei Turkijoje. Nors Maskva vergus ar begalėtų rimtai tikėtis Angliją iš šio strateginio posto išspausiti, tačiau graikus ir turkus ne kursto prieš anglus bet ir kas kartą vis labiau piudo tarp savęs. Turkijoje ir Graikijoje studentai organizuoja demonstracijas, jiems pritaria spauda ir radijas, siuntinėjami karveliai su pasveikinimais iš „tėvynės“, Kipro salos gyventojų

Kipras - tramplynas į Viduržemio jūrą

delegacijos lanko Turkiją, Graikiją ir atvirksčiai, graikų-ortodoksų dvasiškiiai, nepaisydami britų įspėjimo, suorganizavo „plebisicimą“ gyventojų tarpe.

Iš šalies žiūrint, visas šitas ginčas dėl Kipro atrodė ginču dėl karaliaus barždos, nes, nesileidžiant į platesnius išvedžiojimus, jau vien tas faktas, kad britai vis labiau šioje saloje tvirtinasi, neduoda progos spėlioti, kad Britanija savu noru pasitrauktų iš tokios svarbios visai Rytų politikai aviacijos ir laivyno bazės. Atvirksčiai: susilpnėjęs britų pozicijoms Viduriniuose Rytuose, Kipras lieka būtinai atsparos punktas Sueco gynimui. Kipro salos graikų delegacija, kuri 1947 m. buvo nuvykus Londonan atitinkamoms vyriausybės įstaigoms pareikšti savo norus susijungti su Graikija, buvo labai šalta priimta ir turėjo įsitikinti, kad apie Kipro statuso pakeitimą negali būti nė kalbos.

Londono ruošiamas konstitucijos projektas turėtų autoritarinį kursą Kipre kiek sušvelninti, tačiau britų liūtas rytinėje Viduržemio jūros dalyje ir toliau budės, kad raudonasis pavojus, pagaulingais šydays dangstydamasis, į Kipra neįvestų, kad ir tautinės spalvomis dažyto, Trojos arklio.

NE HIROHITO, BET STALINAS

Washingtonas (dpa). Amerikiečių prokurto J. Keenano žodžiais, esą daugiau pagrindo už karą nusikaltimus patraukti teisman Staliną, negu Hirohito. Tokio karo nusikaltėlių byla parodžiusis, kad Hirohito savą laiką priešišines ministerių kabinetu nutarimui paskelbti karą JAV-bėms. Jei Stalinas tuo metu neįstojė į ašies koaliciją, tai tik dėlto, kad Hitleris nepriėmė Stalino pasiūlymų.

pasodinę pora atėvių, juos kryžmine ugnimi tardė. Priejus prie lemtingojo klausimo: „Koki darba pageidautumė dirbti?“ tardomieji dažniausiai atsakydavo: „Bet kokį.“ Tai buvo geriausia politika, kurios mus išmokė senesnieji. Dar kartais iššėdavo ir tie, kurie, norėdami patekti į geležkelį, sakydavo pageidaujį vandenitiekį. Tačiau sausai pralaimėdavo tie, kurie nuširdžiai nurodydavo savo norimą darbo rūšį. Sakydasi, gydytojas, smulkiai tardomas, per daug atvirai išsipildėdavo savo planus ir, žiūrė, po kelių dienų jau iškabintas stabybos darbininkų sąraše. Inžinierius, susizėjavęs tardojojo smalsumu, ne be pasididžiavimo išvardindavo savo užimtias tarnybas savo tėvynėje arba santarvininku kontroliuojamose istaigose Vokietijoje, žiūrė, jau paskirtas į Sidnejaus ligoninę plauti grindis. Taip ir liko neaišku, kodėl darbo įstaiga iš viso klausdavo tardoמוגשius dėl pageidaujamos darbo srities, iš anksto pasirėngusi į tuos klausimus neatsivėlgti.

Kur visi norėjom patekti? „Konsuliums aiškiai buvo įkale: fabrikai ir valdiniai darbai. Turint gera sveikatą, avantiūristinių polinkių, norint gerai uždirbti, galima buvo bandyti cukriniu nendriu plantacijias karštajame Queenslande. Tai buvo vienintelis darbas, į kurį galėjai patekti savanoriškai. Visa kita gryn loterija.

Praleisti pro šalta darbo įstaigos dušą, tesėmė nuobodu stovyklinį gyvenimą, pavairinamą kino ir sporto rungtynių, laukdami loterijos rezultatų. Mums dar liko vienas, šiuo sykiu malonus formalumas: prisistatyti į aprūpinimo įstaigos sandėlius ir tenai išsirinkti valdzios dovanai paskirtą garderobą. Kaip ir socialinę įstaigą, taip ir čionai emigrantai bėgte bėgo, buvo išgėdę garsiakalbio pranešima. Mes turėjome gauti: skrybėlę, švarką, kelnės, viršutinius (kareiviškus) marškinius, ba-

tus ir porą nosinių. Visa tai valdžiai atsiėjo maždaug 15 svarų (vidutinis darbininko dvisavaitinis atlyginimas). Atsiėmus aprangą, mūsų barakas buvo panašus į zoologijos sodo egzotinių paukščių skyrių. Šviesiai žalias švarkas, dangiška mėlynos kelnės, visai tai geltonais raudonais spurgais apdrabstyta, kitur išilginiais dryžiais, langeliais eglutėmis papuošta. Aukšto ūgio žmonėms pertrumpa, mažūkam perilga, kaip ir visuomet, tvarkantis pagal vieną planą. Kantresniems ir landesniems pavykdavo geriau suderinti paskiras garderobo dalis. Išskyrus skrybėlės ir kostiumo, visos garderobas buvo karo ministerijos atliekamus turas. Jeigu vyrai buvo toki margi ir spalvingi, tai, priešingai faktų logikai, moteris aprėngė kukliausiasiais chaki spalvos brabužiais. Vaikai taip pat buvo aprėngti nuo galvos iki kulnų, nes batų negavo. Drabužiai vilnoniai, stiprūs, kaip tinka juodadarbiams.

Vyrų barakuose gyvenimas riedėjo nors ir monotoniškai bet sklandžiai: šachmatai, kortos, necenzūriški anekdotai, vienas kitas vyno buteliukas už nedidelės bedarbjo pašalpos likučius. Tačiau kitas vaizdas buvo šeimų pirkelėse. Vaikai sirgo masiškaikai. Vėjaraupiai, kokliušas, tymai ir angina čia jau buvo ne ligos, bet normalus stovis. Tėvai išpuikėliai, kurių vaikai atlaikė jūras ir vandenynus, dabar sukuklėjo, skaičiuodami, kuri iš eilės bus sekanti liga. Tačiau kai mūsų gyvenamosios grupės šeimų barakan vieną dieną įsisuko skarlantina, kilo visuotinė panika. Iš karto susirgo šia pavojinga liga du vaikai. Tai aiškiai nustatė emigrantę vaikų ligų specialistė. O ir pačios motinos jau buvo beveik tapusios gydytojomis, tiek turėdamos reikau kelionėje su šiomis nelaimėmis. Tuojau buvo paskambinta stovyklos daktarui, kuris tačiau nei tą dieną, nei ant

Is praeities tavo sunus te stiprybe semia (1)

Lietuvos parlamentarizmo pradzia ir galas

Paskutiniuoju laiku Amerikoje isikuru... Pirmasis D. karas pradude tris imperijas...

tvirtino po seseriu metu - 1926 m. gruodzio... Vos tik izjengus į sia sale, nenoromis atedavo...

bo federacija). Likusieji, atmetus mažumų... Seimo pirmininku, kartu einančiu ir valstybės prezidento pareigas...

dino pinigų, kuriuose kryžių pastatė jau... Kalbant apie steigiamąjį seimą, negalima nepaminti...

susizavėję bolševizmu ir už tai vos vos nesausdyti.

O ką kalbėti apie eilinius žmones, kurie laukė turto padalinimo. Tas nuotaikas ir dabar gali susekti iš pirmųjų toli gražu nekaringų vyriausybių aktų.

Policija buvo pavadinta milicija, pagal bolševikų kurpalį. Šis pavadinimas pakeistas tik 1923 metais.

Taikos sutarties užkulisiai

1920 m. liepos 12 d. Maskvoje buvo pasirašyta taikos sutartis, kuria sovietai „visiems laikams“ pripažino Lietuvos valstybės nepriklausomybę...

Steigiamajam seimui tą sutartį ratifikavus, sutarčiai vykdyti buvo pasiūsta komisija, kuri išgavo tik 3 mil. aukso rublių...

Sia sutartimi Lietuvos Rytų siena tęsėsi nuo Gardino iki Dauguvos, mūsų pusėje palikdama Ašmeną, Lydą, Breslaują ir kt. rytų Lietuvos vietoves...

1920 m. spalio 9 d. lenkai Zeligovskio „puču“ okupavo visą Vilniaus kraštą. Keliais mėnesiams praėjus, 1921 m. pradžioje Rygoje...

Mūsų delegacija dėl sienų ligai vargo. Tik vėliau, mano straipsnyje jau minėtas, delegacijos narys Rozenbaumas įėjo į artimą sąlytį su sovietų delegacijos pirmininku irgi žydu Joffe...

Chromos

Praskleista geležinė uždanga

Iki šiol dar nevisi užsieniečiai pakankamai gerai žinojo, kokiū būdu bolševikai vykdo masinį Lietuvos gyventojų naikinimą...

Į mano paklausimą, kodėl jam, Rozenbaumui, taip labai rūpėjo Lietuvos sienų nustatymas, taip labai rūpėjo Lietuvos sienų nustatymas...

Veiklas naudingas visiems, kurie domis mūsų krašto vergus. Ypatingai reikėtų stengtis išduoti jį ir rankas kitataučiams...

Aplamai imant, sutartį sudaryti mums nepasisekė. Anksčiau tokias sutartis paskubėję sudaryti estai ir latviai išsiterėję geresnes sąlygas...

Knyga didesniais kiekiais ir pavieniais egzemplioriais gaunama pas leidėją - VENTA, J. Rimeikis, (14a) Schwabisch Gmünd, Bismarckstr. 1. Vieno egz. kainu 7,- DM. Platintojams nuolaida.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

J. Pagaubietis: Telšių kankiniai. Išleido „Lietuvių žinios“. Pittsburghe, 1949 m. 99 psl. Kaina nepažymėta.

Chaosas

Valstybė egzistavo de facto. De jure didžiųjų valstybių dar nebuvo pripažinta. Su Lenkija ir Rusija Lietuva tada dar buvo karo būklėje...

Taigi, tokiom aplinkybėm esant, 1920 m. gegužės 15 d. susirinko steigiamasis seimas. Iš 112 atstovų 59, t. y. absoliučia dauguma, turėjo krikščionių demokratų blokas...

Partijų kilmė ir lygis

Mūsų politines partijas pagimdė ne krašto gyventojų grupių interesai, kuriuos tos partijos būtų pasišovusios ginti, bet inteligentų vaizduotė...

nuo jų išsivadavome! Ir tai sakė ne koks „liaudies sūnus“, bet inteligentas, vėliau tapęs departamento direktorium. Arba vėl kitas atstovas - liaudininkas - seimo tribunole kalbėjo prieš Lietuvoje veikusią vaisingų privilegijų sistemą...

Zodžiu, seime sėdinčios politinės partijos neatvaizdavo gyventojų interesų diferencijos, kuri pasireikšdavo periferijose. Seime buvo jaučiama ir partinės disciplinos stoka. Dažnai partijų lyderiams tekdavo rausti dėl įvairių jų partijų atstovų išsišokimų...

Dar blogiau buvo priešrinkiminiuose mitinguose. Pats girdėjau viename Zemaitijos miestelyje, jau renkant sekantį seimą, diskutuojant tarp pozicijos ir opozicijos. Opozicijos atstovas rekė: „Jūs netikėkit tam melagiui. Kunigai veda kraštą į pražūtį. Ar jūs žinot, kad kun. Krupavičius, pasidaręs žemės ūkio ministru, už valdžios pinigų nusipirkė cilindrą. Ar jūs žinot kiek jis kainuoja? Tiek, kiek kuliama mašina!“

Ir dabar, negaliu užmiršti socialdemokratų partijos atstovo Legecko kalbos, svarstant konstituciją. Jis su ašaromis akyse reikalavo tuojau panaikinti visus Lietuvoje veikusius caro išleistus įstatymus. „Ne tam mes nutarėmės rašti, - teigė oratorius, - kad paliktume jo išleistus įstatymus, bet tam, kad susirgo dar vėjaraupias, o po keturių savaitių motina gavo pranešimą, kad jos mažasis ligonis, pergabentas į stovyklos ligoninę, apsirgęs sunkia odos egzema. Pagaliau vaikas buvo atiduotas pačiai motinai gydyti. Nusipirkusi aptiekoje penicilino tepalo, ji per kelias savaites aptvarkė savo ligonį.“

Toliau kalbėtojas, iš kisenės išsitraukęs 50 litų banknotą ir rodydamas tą puse, kur buvo nupieštas Kauno miesto herbas (jautis su kryžiumi tarp ragų), aiškino: „Štai, antras kunigas Jurgutis, vos spėjęs pasidaryti Lietuvos Banko valdytoju, tuojau atsispaus-

Administracija, registracija... Išsilblaskyti ir vaikams nupirkti vaisių (stovyklos kantinėje jie buvo labai brangūs) vieną šeštadinį išsirengėm pėsti į artimiausį Wadlingo miestelį (Wadinga, Bethanga, Telangutta - čiabūvių kalbos vietovardžiai). Neligai reikėjo eiti, kai sustojo sunkvežimis ir jo vairuotojas parašė sėstis. Jis važiuojąs tikėtai 4 mylias ir po to išsukšias iš kelio. Paklauses, kaip patinka Australija, pasiūlė užrūkyti, pasakui apsidžiaugė savo geru gyvenimu. Jis su šeima gyvenąs pas ūkininką ir be pensijono dar gaunąs 4 svarus į savaitę.

Už vingio prieš mus išsیدestė visas Wadongos miestelis. Geriau pasakius, plentas, iš abiejų pusių apstatytas nameliais. Pirmasis artimas pasimatymas su australų miesteliu staiga perkelia mintis į filmuose regėtas kaubojines laukinių vakarų panoramas. Raudonų plytų, lentų vėnaudžiai nemeliūkščiai dengė apdengti spalvotomis iškabomis, reklaminiiais maketais. Mūsų viršaus nuleisti ant šaligatvių stogeliai saugo praėivius nuo saulės bei lietaus. Ir neproporcingai didelį prekylangiai kimšte prikimšti viliojamų gėrybių Nuėmus vit-

Dėl ko jūs nepriėjote prie mano mašinos, kai aš buvau stovykloje? Aš jus mačiau, bet nežinojau, kad eisite šia kryptį. Jis iš savo šeimininko farmos pristatydavo pieną stovyklai. Išsodinęs pakelėje, jis mums patarė laukti keleivinio autobuso, nors žinojo, kad mes neturime australiškų pinigų. Mes dar buvome tiek nesuaustralėje, kad prašytum šoferį į kreditą.

„Tik laukinis laikrasciū neskaity! sas tas margas puosmenas, gatvėje teliktų puritoniskai susimąstę nameliai. Tik pseudoklasinis baltai tinkuotas bankelis, viešosios bibliotekos pastatėlis, bažnyčia išsikiša savo individualybe. Tos mūrinės pirkelės, atrodo, vieno inžinieriaus, nubraižytos, išsiskiriančios tik verandos variantais: tai ji išilginė, tai kampinė, glesnė, atviresnė. Kad tų namelių vidaus erdvės be reikalo neapsunkintų, židinio mūras su kaminiu tiesiog išvestas į kiemą, susisiekias su interieur tiktai asmingiausia dailimi - krosnimi. Tarp gatvinės tvoros ir namų fasado - kišeninis kiemelis, apkarpyta sėtinė žolė, kartais vienas rožių stiebelis, dekoratyvinis krūmelis. Šis miniatūrinis kruopščiai prižiūrimas kiemelis, atrodo, čia yra specialiai tam, kad pabrėžtų žmogaus atsiribojimą nuo dykumos, kuri čia pat, už namų grėsmingai diktuoja savo teise.“

— Štai dezinfekcija!

Resulaukiant jokių žygių, ant rytojaus vėl nuėjo delegacija pas direktorių, surašiusi memorandumą, kurio nuorašą prašė pasiųsti į Canberrą, imigracijos ministerijai. Direktorius skundėsi, girdi, valdžia 6000 emigrantų miniai paskyrusi tik vieną daktarą, taip pat dėl darbo jėgos trūkumo negalima taip greitai įrengti stovykloje ligoninės, kaip jis norėtų.

Tik laukinis laikrasciū neskaity!

Artimiausiu laiku ta ligoninė būsianti įrengta. Taip pat jis šnekėjo, girdi, reikia patiems saugotis, švariai tvarkytis ir būti fly-conscious, nes europiečiai tinkamai nevertina mūsų pafovos. Dezinfekcijai įvykdyti jis neturįs nuo tarpu priemonių, bet pasistengsias, kad ligonis būtų nugabentas į Albury miesto ligoninę. Kita dieną pavakariais atvažiavo ambulansas ir paėmė ligonį. Kito sergančio vaiko tėvai ėmė prašyti galingąją seserį kad išvežtų ir jų vaiką kaip aiškiai susirgusį skarlatina. Sesuo telefonu kreipėsi į stovyklos direktorių, nuo savęs prašydama, kad leistų išgabenti ir antrąjį į ligoninę. Sutikimas pagaliau buvo duotas. Dar kita dieną atsilankė į baraką stovyklos gydytojas su sanitarais ir dezinfekcija.

Kurį laiką ėjome plentu, išsklotu meksfaltu per slėnį, kurio abiejose pusėse riogsojo nė kartą nevažiuoti tankai, rūdijo patrankos, kurių vamzdžiuose suko tinklus nuodingi vorai raudonkepuriai (atraxrobustus), karstėsi jaukus opomatai. Paplentėje pradeda barstyti nameliai, rikiuotiis klevai, kurie pagal savo europie-

Pirmojo susirgusio vaiko istorija buvo ilga. Australijos skarlatinos izoliacijos laikotarpis - 3 savaitės. Ligoninėje vaikas

Bloga lemią ženklai

1920 m. pavasarį buvo išrinktas pirmas orisikėlusios iš mirusiųjų Lietuvos valstybės parlamentas - steigiamasis seimas. Pagal parlamentarius papročius, jį turėjo atidaryti vyriausias amžiumi atstovas. Vyriausbei peržiūrėjus išrinktųjų atstovų sąrašus, paškėjo, kad atidarymo garbė tenka Minsko advokatai Rozenbaumui, niekuomet Lietuvoje negyvenusiam ir nė vieno žodžio valstybinės kalbos nemokančiam. Ilgai sukta galva, kaip išvengti tokio atidarymo. Pagaliau rasta laiminga išeitis. Maždaug tuo pačiu laiku į Maskvą buvo siunčiama delegacija sudaryti taikos sutarčiai su bolševikais. Jai pirmąjį rinkavo inž. Narutavičius. Delegacijos vicepirmininko pareigas atiteko P. Klimui, nariams buvo kun. J. Vallokaitis ir inž. Račkauskas. Penktuoju tos delegacijos nariu buvo paskirtas Rozenbaumas.

Pirmojo posėdžio atidarymo garbė teko sekančiam pagal amžių atstovui panelei Gabrieli Petkevičiūtei. Nepaprastai gražios ir laetrios sielos moteris turėjo toli gražu nepatrauklią išvaizdą. Jau iškilmingo posėdžio metu kažkas pastebėjo, kad šios moters pagimdytas kūdikis vargu ar būsis patvarus ir laimingas. Pesimistų spėliojimai pasirytojaus neatvyko Susisūkavo visų tautybių delegacija ir nuėjo pas direktorių paprašyti, kad gydytojas izoliuotų ligonis ir dezinfekuotų užkrėstą baraką. Direktorius su delegatais nuėjo pas daktarą ir jam įsakė apžiūrėti ligonius. Po poros valandų gydytojas konstatavo skarlatiną. Ki-vo vaiko jisai nepripažino sergančių ta li-ge. Motinos darėsi agresingos, ėmė rėkti gestikuliuodamas, kad patalpose būtų įvykdyta dezinfekcija. Daktaras, iš abiejų barakų galų atidaręs duris, tarė:

— Štai dezinfekcija!

Resulaukiant jokių žygių, ant rytojaus vėl nuėjo delegacija pas direktorių, surašiusi memorandumą, kurio nuorašą prašė pasiųsti į Canberrą, imigracijos ministerijai. Direktorius skundėsi, girdi, valdžia 6000 emigrantų miniai paskyrusi tik vieną daktarą, taip pat dėl darbo jėgos trūkumo negalima taip greitai įrengti stovykloje ligoninės, kaip jis norėtų. Artimiausiu laiku ta ligoninė būsianti įrengta. Taip pat jis šnekėjo, girdi, reikia patiems saugotis, švariai tvarkytis ir būti fly-conscious, nes europiečiai tinkamai nevertina mūsų pafovos. Dezinfekcijai įvykdyti jis neturįs nuo tarpu priemonių, bet pasistengsias, kad ligonis būtų nugabentas į Albury miesto ligoninę. Kita dieną pavakariais atvažiavo ambulansas ir paėmė ligonį. Kito sergančio vaiko tėvai ėmė prašyti galingąją seserį kad išvežtų ir jų vaiką kaip aiškiai susirgusį skarlatina. Sesuo telefonu kreipėsi į stovyklos direktorių, nuo savęs prašydama, kad leistų išgabenti ir antrąjį į ligoninę. Sutikimas pagaliau buvo duotas. Dar kita dieną atsilankė į baraką stovyklos gydytojas su sanitarais ir dezinfekcija.

Pirmojo susirgusio vaiko istorija buvo ilga. Australijos skarlatinos izoliacijos laikotarpis - 3 savaitės. Ligoninėje vaikas

Ten gera, kur mūsų nėra...

Kai mes dar visi buvome savoje laisvoje žemėje, apie užsienio kraštų gyvenimą teturėjome labai menką supratimą, nežinūrnt to, jog daug kam iš mūsų teko važinėti po tuos kraštus ir nemažai skaityti tais klausimais literatūros.

Vispusiškai pažinti svetimą kraštą ir tą pažinimą perduoti nėra jau toks paprastas dalykas ir čia retas kuris pasilieka nepaveiktas pirmųjų išpūdžių aplinkos, kuri su mažom išimtim dažniausiai būna klaidinga. Be to, reikia neužmiršti, kad retas išpūdžių perdavėjas sugeba pakilti aukščiau savo asmeniško akiračio.

Tas pats atsitiko ir dabar, kai tremtinių masės pajudėjo iš Vokietijos įvairiomis pasaulio kryptimis siekiant net tolimąją Australiją, P. Ameriką, Kanadą, JAV-bes ir artimesnes vakarų Europos valstybes.

Kiek jau teko tremtinių spaudoje skaityti iš įvairių kraštų mūsų pirmųjų reprezentantų išpūdžių, labai dažnai priešingų vieni kitiems, o kartais ir labai pikty balsų adresu tų, kurie per daug šviesiom varšom piešė nešviesių gyvenimą. Šio laikraščio puslapiuose neseniai vienas tautietis iš Australijos, pasipiktinęs mirusių „Minties“, „Mūsų Kelio“ ir kt., šviesiais piešiniais apie tariamai pasakišką Australijos gyvenimą, tiesiog reikalauja iš buv. redaktorių pasiaiškiniimo.

Teisingai redakcijos pastaboje pažymėta, kad tie laikraščiai rašė tai, ką jiems korespondentai atsiųsdavo, o patikrinti ar jie rašo tiesą, nebuvo galimybių, nei prieš 2-jus

mėtus, nei dabar. Reiktų dar pridėti, jog ir dabar gali atsirasti (aš pats tokius žinau) tokių asmenų, gyvenančių Australijoje, kurie gerb. Prano P. liūdnuos patyrimus palaikytų asmeniškais patyrimais, bet jokių būdu ne-taikintinai visiems Australijon atvykusiems lietuviams. Ir rask tada teisybę? Aš esu tikras, kad gerb. Pranas P. labai pavydi visiems tiems tūkstančiams, kurie nuvyko „aukso“ šalin Amerikon, bet aš galiu lygiai tiek pat surasti JAV-bėse buv. tremtinių, kurie pavydi Australijoje gyvenantiems.

Ir vėl gi susiduriame su neaiškumu. Žodžiu, pasidaro užbratas ratas: vieni kitus kaltina, vieni kitiems pavydi, gi tikrumoje perkėlus šiandien kokį Joną iš JAV į Australiją, arba kokį Petrą iš Australijos į JAV, lygiai tokius pat skundus girdėtume.

Toliau, tenka pripažinti, kad labai didelis išvykusių nuosimtis ir užjūrio kraštus vadovavosi nerealiomis svajonėmis apie savo pasisrinktąjį kraštą. Daug kas buvo užmiršęs, kad jokiame kitame krašte negalima rasti tokių teisių ir laisvių, kuriomis buvo naudojama savame krašte. Visuose tuose kraštuose žmogus vertinamas pagal kišenės stori, raumenų jėgą, o ne pagal išsilavinimo lygį ar paprasčiausią žmoniškumą. Kadangi mūsų visų kišenės buvo tuščios, tai pasiliko raumenys, kurių jėga irgi nevisuomet likdavo pagrindine pasisekimo sąlyga. Dar yra įstatymai, kurie jokiame krašte netiekia pirmenybių ar lygių teisių svetimšaliams, o kur tokių įstatymų suprantamais demokratiniais

laisvių propogandinais sumetimais nėra, tai šią nekomplikuotą procedūrą atlikdavo prašičiausi nerasyti gyvenimo įstatymai.

Už tat nėra tikslu ką nors kaltinti ar galvoti, kad anas ar kitas, nuvažiavęs į JAV-bes, ar į Kanadą yra žymiai laimingesnis, negu tas, kuris pasirinko Australiją, N. Zelandiją ar Kolumbiją. Visur tos pačios bėdos, nepasitenkinimai ir aimanos.

Senoji patarlė ir toliau galioja: ten gerai, kur mūsų nėra. Gi mūsų pareiga — ištvirti, išsilaukyti gerai lietuviams ir visomis jėgomis kovoti ne tik už savo geresnę ateitį, bet visos lietuvių tautos laisvę, nės tik jos atgavimas galės išspręsti visus benamių rūpesčius ir vargus.

Vyt. Gedrimas
JAV-bės - 1950m. sausio mėn. galas

Mes kitų akimis

Neseniai transporto laivu Generolas Hersey į Bostoną iš Europos atplaukė 1200 DP. Pirmasis muitininkus perėjo vienas jaunas lietuvis. Jis taip pat pirmasis Amerikos žemėje pastebėjo idomą įtaisymą — limonado automata, kuris, įmetus penkis centus, išduodavo butelį limonado. Lietuvis pabandė limoną — gardus. Po to, jis į automatą įkišo vienas turėtas penkių centų monetas, ir grįžo atgal į laivą. Ten jis butelį pardavė po 10 centų. Istorija pasikartojo 4 kartus. Po to jis savo draugui, kuris atėjo į uostą jo pasiimti, išdidžiai parodė pirmą valandą Amerikos žemėje uždirbtą sumą: vieną dolerį šešiasdešimt centų! Vienas muitininkas, kuris visą laiką lietuviu bizni stebėjo, taip pat išdidžiai pareiškė: „Mūsų kraštas vis dar yra neribotų galimybių šalis“.

READER'S DIGEST

Rockefelleriai esą jau išsiskyrę

Jau kuris laikas kalbama ir rašoma apie tai, kad Ieva ir Wintrop Rockefelleriai skiriasi. Tos kalbos vis būdavo paneigiamos. Bet dabar štai, tenka patirti, kad tas nepaprastas lietuviškas ir turtingiausio vyro palaulyje romanas eina prie pabaigos. Priežastis: „skirtingi interesai ir temperamentai.“

Nors divorso klausimas, kuris esąs paliktas pačiai Ievai Rockefellerienei išspręsti, dar nebaigtas, bet tiek yra žinoma, kad Ieva ir Wintrop jau negyvena drauge. Šiuo metu Ieva gyvena su savo 16 mėnesių sūnum Rockefellerių dvare, Pocantico Hills, prie Tarrantown, N. Y. Gi jos vyras gyvena kartu su savo tėvu, 740 Park Ave., New Yorke.

Kada Ieva Rockefellerienė pradės divorso bylą, tuo tarpu dar nežinoma. Negalėdami pasiekti Rockefellerių, spaudos atstovai kreipėsi į Ievos motiną Neveskiene, gyvenančią savo ūkyje, Lowell Indiana. Motina pareiškė, kad ji „nemananti“, jog žinios apie Rockefellerių skyrybas turi pagrindo.

Sakoma, kad jaunieji Rockefelleriai išsiskyrę draugiškai, nors divorso reikalais dabar rūpinasi abiejų pusių advokatai.

Žuvo gelbėdamas kitą

— Laimingai tau, Robertai, pasiekti Laisvės šalį ir linkim nepamiršti mūsų, tremties sunkų kelią dar tebeklampančius, o svarbiausiai — nepamiršk Lituanicos, — linkėjom dar neseniai, tik pernai, mūsų mielam Robertui Mandeikiui. O šiandien mes visi stovime prieš liūdną tikrovę: Roberto jau nėra gyvųjų tarpe. Kaip galėjo atsitikti, kad sveikas, tvirtas ir drąsus Robertas taip anksti, vos pradėjęs gyventi, atsiskyrė su šiuo pasauliu. Pagaliau sužinojome, kad jis, drauge su Lituanicos nariu Radavičium, išėjo ledo ritulio pasvaityti. Staiga netoli jų lūžo 9 metų vaikutis ir pasinėrė po ledu. Pamatęs nelaimę drąsus Robertas šoko vaiko gelbėti, bet Mirties Angelas apgaubė savo juodąja skraiste ir drąsųjį gelbėtoją. Radavičius puolėsi draugui padėti, tačiau ir jis lūžo ir tik ugniausių buvo išgelbėtas. Tik po 20 minučių pavyko Robertą surasti, tačiau visos pastangos jį atgaivinti buvo veltui

Robertas Mandeikis gimė 1929 metais gražioje Zemaitijoje. Pradėtą Mažeikių gimnazijoje mokslą tęsė Wiesbadene ir baigė Kasselio Lietuvių Gimnazijos II laidą. Jau nuo 1945 metų vasaros matome mažąjį „Boy“ arba „Zaltuką“, kaip daugumas draugų jį vadino, Lituanicos futbolo, stalo teniso ir šachmatų rinktinėse. Čia jis ne vienam svetimtaičiui įrodė savo žemaitišką kietumą ir Lituanicai atnešdavo daug gražių pergalių. Mėgiamausia jo sporto šaka buvo plaukimas. Jis kaip naras išnardė sraunųjį Rheina, kaip žuvedra išraizgė gėgiają Edersee. Ir kaip liūdna, kad toji mėgiama sporto šaka buvo jo mirties priežastimi. A. Bg.

PATIKSLINIMAS

Praeitam LIETUVIO numeryje tilpusioje sporto klubo užuojautoje, išskritus vienai eilutei, įsivėlė nemaloni klaida. Parašas po užuojauta turėjo būti: „L. S. K. LITUANICA Pirmininkas ir sportininkai“.

Letuvis misijonierius Indijoje

Klaipėdėtis Jonas Klimkaitis jau keletas metų dirba Indijoje kaip evangelikų misijonierius. II pasaulinio karo metu, kada visi Vokietijos piliečiai buvo internuoti, Indijos valdžia mūsų tautietį pripažino Lietuvos piliečiu ir netaikė jam jokių represijų. Šiuo metu jo misijų centras yra Ranchi mieste. PRASO KUNIGŲ

Šiuo metu tremtinių stovyklose vis dar tebejauciamas lietuvių katalikų kunigų perteklius. Šia proga Pietų Amerikos vyskupas paprašė 40 tremtinių kunigų, kurie galėtų įsikurti vietinėse, o kai kurie ir lietuviškose, parapijose. Tremtinių Sielovados reikaltų tvarkytojas išleido aplinkraščių kviesdamas tremtinius kunigus vykti į P. Amerikos kraštus. Deja, kaip teko girdėti, norinčių vykti nesusiranda.

* Pasaulinės Liuteronų Federacijos Ženevoje biuletenyje, kuris yra labai svarbus informacijos šaltinis visam evangeliškam pasauliui, paskelbtas jų bendradarbio pasikalbėjimas su lietuvių tremtinių liuteronų vice senjoru kun. Ansu Trakiu, kuriame pabrėžiama sunki lietuvių tremtinių buklė.

Skautiškuoju keliu

KRUTA Čikagos skautai

Paskutiniu laiku Čikagoje dar labiau pagyvinta lietuvių skautų veikla. Sudaryta lietuvių tunto vadija, į kurią įeina šie skautų vadai: L. Grinius, Br. Gurėnas, Alf. Kerelis, Kun. Vaišnyš SJ, Alb. Mileška, Alf. Valatkaitis, Alb. Karnavičius, Vyt. Vėžys, R. Orentas, E. Vilkas ir A. Grina. Artimiausiu laiku numatomas platesnis lietuviškų skautiškų vienetų organizavimas prie parapijų. Vis daugiau tremtinių skautų įsijungia į lietuviškąją veiklą.

IDEOLOGINIO LAVINIMOSI VALANDELES

„Svyturio“ tunto (Watenstedt'e prie Braunšveigo) skautai — vyčiai ir vyr. sesės jau kelintas mėnuo reguliariai du kartus savaitėje penkias į ideologinio lavinimosi valandėles, kuriose skaitomi skautinės pasaulėžiūros referatai ir diskutuojama religiniais, tautiniais bei visuomeniniais klausimais. Laikė kiekvienos tokios valandėlės skautai stiprėja savo dvasia ir, taip stiprėdami, ruošiasi Nepriklausomos Lietuvos gyvenimui.

Ir pats „Svyturio“ tuntas nesnaudžia. Dirba planingai ir nuosekliai. Šai, po Naujų Metų, pagal išdirbtą užsiėmimų kalendorių, tuntas renkasi į užsiėmimus, kuriuose šalia teoretinių dalykų praktiškai pakartojamos patyrimo laipsnių programos, vykdomi konkursai ir skilčių užeigos.

Visame tunte laikomasi tvirto nusistatymo dirbti per daug nesidairant, nes aplinkumoje tik emigracija, konsultacijos, stovyklų kilnojimai ir t. t. Idėjiniam darbiui štokia aplinkuma stiprybės neduoda, bet mes — skautai jos randame nuosirdžiausiai tikėdami Tėvynės prisikėlimu. Svyturietis

Grįžau iš Australijos

— Kaip atrodo pati Australijos žemė, gamta?

— Viskas čia savotiška. Žalios žolės nematyti. Gamtovaizdžiai dažniausia rudos ar rausvos spalvos.

Seštadienais nuo 18 val. vak. ir sekmadieniais visur uždarytos krautuvės, užkandinės, alinės, kinai, restoranai. Žmonės vaikšto parkuose arba šiaip jau kur sėdi.

— O ar čia ir bažnyčia?

— Bažnyčiose žmonių nedaug. Žmonės atšalę nuo tikėjimo. Gatvėmis vaikšto evangelikų ar katalikų bendruomenių tikintieji aktyvistai. Gražiais žodžiais ir muzika (akordeonais) ragina eiti melstis. Deja, nedaug kas jų klauso.

— Ar pakeliamas klimatas?

— Žiemos čia nėra. Ji pračina rūkais ir miglomis. Sniego ir ledo nežino. Viduvasarį karštis pasiekia 36–40° C. Ziema maždaug lygi mūsų vasarai. Tačiau klimatas mums gana nesunkiai pakeliamas, ypač pietinėse kontinento srityse.

— Kaip gyvena turistiniai šeimos?

— Jiems sunkiau. Butas gauti užsieniečiams neįmanoma. Neįsami ir kambario. Seimos apgyvendintos šeimių stovyklose, specialiai pastatytuose barakuose. Jų išlaikymo išlaidas apmoka vyrai, kurie dažniausia dirba toli nuo šeimų. Už žmonos maitinimą moka 35 šilingus, už vaikus po 8 šilingus savaitėi.

— O kainos?

— Lašinių kilogramas — 3 šil., jautienos svaras 1 šil. 8 penai, šinka — 35 šil. 6 penai, sviestas — 1 šil. svarul (jis normuojamas kortelėmis); kostiumas kaštuoja apie 15 svarų, batai — 2–3 svarai.

— Tai kodėl nepatiko Australija?

— Ir darbas čia nėra labai sunkus, ir uždėdarbis vidutiniškas, bet pats kraštas ir žmonės čia labai svetimi. Valdžia veda tokią jau politiką, kad vienos tautybės žmonės nesu-

Garantijos ieško gavėju

Sekantiesiems asmenims geradarijai Amerikos lietuviai yra paruošę, BALFui tarpininkaujant, buto ir darbo garantijas. Jų bylos jau paruoštos ir jie gali vykti į Jungtines Valstybes. Tačiau norėdami pasinaudoti tomis garantijomis, šie asmenys prašomi skubiai prisųsti savo dabartinius adresus BALFO Centru Europoje, adresu: München 27, Rauchstr. 20, US-Zone, Germany.

Nr. Pavardė ir vardas Ankstyvesni adresai

- 1. RALYS, Albina Scheinfeld/Würzburg, DP-Camp
2. ZEMAITIS, Joseph DP-Camp, Bar. 6/4, US-Zone, Germany
3. SLEZAS, Tautvydas 4200 Lab. Serv. Co., APO 403-A
4. KAZLAUSKAS, Jonas Dortmund, DP-Camp
5. VALIUNAS, Juozas Post Glücksberg/Flensburg
6. BARUOLIS, Antanas Schwenningen a. N., August Bebelstr. 62
7. VENYS, Juozapas 506 Lab. Sup. Cp. 4060, Lab. Serv. Co. APO 757
8. MARKVENAS, Vincas Moorenbron über Feucht, DP-Camp, Langwasser
9. ZELVYS, Jurgis Kempten, DP-Camp, Schloßkaserne
10. RIMKAITE, Valerija Diepholz, DP-Camp, Bar. 3/1, Br. Zone
11. SUTKEVICIUS, Walter Schweinfurt, DP-Camp ar Dornstadt/Ulm
Lith. Center WG 232
12. BALTUNIS, Leonas Dettingen b. Urach, 14b Königshöhe
13. BRANKA, Joseph c/o Robert Hoffman, Mannheim, Waldeskolonie
14. BRANKA, Stephan Adresas nežinomas
15. BARANAUSKAS, Jonas Weiden (Opf.), Hammerweg, Lith. DP-Camp
16. BORUSEVICIUS, Henrikas 4204 Lab. Serv. Co. (13a) Bamberg
17. MERKUNAS, Pranas Schweinfurt, DP-Camp
18. KAIRYS, Juozas Hanau a. M., Lamboystr. 84, Lith. DP-Camp
19. PANKEVICIUS, Emanuelis Stuttgart-Fellbach, Aug. Braendlestr. 7
20. MOCKIUTE, Annà 11/40 DP ACS 223/1 BAOR 25, Br. Zone
21. KISUSKIS, Petras Dornstadt b. Ulm, DP-Camp
22. JUODIKIS, Petras München 9, Deisenhoferstr. 2/1
23. BUTKUS, Edvardas Augsburg, Resettlement Center, Infant.-Kaserne
24. STEPONAVICIUS, Kazimieras Memmingen, Fliegerhorst, DP-Camp
25. BALČIONAS, Tadas DPAC Meerbeck 13, Kr. Stadthagen
26. KULIKOVSKIS, Peteris Adresas nežinomas
27. LAMANAUSKAS, Leonardas Furth Boy, Baldstr. 2, Frankfurt
28. RUKSTELĖ, Antanas Dillingen, Ludwig, DP-Camp
29. VILEINAS, Mieczylaw Scheinfeld, Im Steigerwald
30. BRADA, Stanislaw Civilian Guard Liaison Section, APO-403, US-Army
31. MACIULAITIS, Juozas 4200 L. Sv. Co. Rhine, General Depot APO 403-A
32. SIEMASKIENĖ, P. Regensburg, Obermünsterstraße 5
33. LAUGALYS, Juozas G. S. N. 3874, 4202 Lab. Serv. Co. 95 Lab. Sup. Co. APO-139
34. PASKEVICIUS, Kostas Blomberg, A/G 3132, DP-Camp, Br. Zone, Johnstr. 6
35. VASKIENE, Valerija Geesthacht/Elbe, Spakenberg, Eststr. 22
36. MONTVILAITE, Palmyra Schömberg, Kr. Calw, Sanatorium, Dr. Schröder, Fr. Zone
37. RAULINAITIS, Joseph Würshofen, Am Anger 2, c/o Lt. W. Schaffer, 136
38. SOLTYS, Emil Frankfurt, Tell Zeilsheim, Pfaffenwiesestr. 300, Ledigenheim
39. BRIKA, Sofija Esslingen, DP-Camp
40. GARZDUKAITE, Konstancija Weiden, Hammerweg, DP-Camp
41. SULSKYTE, Regina Rothenburg (Tauber), Wildbad
42. BARTASEVICIUS, E. München 27, Herrstr. 14/0
43. NAUJOKAS, Jonas Flensburg, Misesburg, Camp
44. STANISLOVAITYTE, Faustina Haaz/München, Solmdorferstr. 17
45. BAGDAMAVOCAITE, Cesla Rottweil a. N., Bochmaiengasse 19
46. VISOCKIS, Algirdas Wildflecken, IRO Staging Center
47. KRAUZA, Vincent Neustadt (Holstein), Lettenlager
48. INDRUNAS, Jonas München-Freimann, Warner-Kaserne
49. LIAUBA, William Frankfurt, IRO Resettlement Center
50. GYLYS, Jurgis Reutlingen, Jugendherberge, Fr. Zone
51. KRISKIUNAS, Juozas Tübingen (Württ.), Robbergrstr. 30
52. KUNCEVICIUS, Juozas Stuttgart-Fellbach, Bahnhofstr. 147
53. BENTNORIUS, Antanas Hanau a. M., Bachstr. 23
54. LEIPUS, Petras 8722 Lab. Serv. Co. 25 Lab. Sup. Co. APO 114
55. ALISEWSKAS, Paul Kassel Mattenberg, DP-Camp 540
56. SENIUNAS, John 8722 Engineering Serv. Co. 1046 Lab. Supr. APO 169
57. PRANCEVICIUS, Stasys Zeilsheim, ar 506 Lab. Sup. Co. 4060 Lab. Serv. Co. APO 757
58. ČIURLIONIS, Baly Sommerain, Ringelgartenstr. 107/29
59. JAGUCANSKIS, Marijonas Dillingen (Donau), DP-Center
60. ZEMRIBAS-ZUBRAS, Albertas Heidelberg, Hauserstraße 32
61. BUTKUS, Jonas Tübingen, Rappstr. 9, Fr. Zone
62. PACEVICIUTE, Vera Scheinfeld, DP-Camp
63. KICZULA, Peter Ellwangen Yagst, Camp 709

BALF Europoje

Džiova sergančių tremtinių Vokietijoje šiuo metu yra 434. Iš jų prancūzų zonoje 75, amerikiečių — 197, britų — 162. Amerikiečių zonoje yra: Gautingo sanatorijoje 54, Hietuviai, Heilbrono — 38, Ambergo — 19, Mūnchene apie 30, įvairiose Rehabilitation Center 10 ir likusieji — stovyklose bei privačiai.

Gautingo TBC sanatorija yra 22 km. nuo Mūncheno. Joje yra 827 dvylikos tautybių ligoniai. Lietuvių yra 54:38 vyrai ir 16 moterų. Sanatorijos lietuvių yra įsteigę LTB apylinkę, kurios pirmininku yra Barasas Jungis.

Didžiausia lietuvių ligonių grupė sudaro tremtiniai nuo 20 iki 30 metų. Jų yra 22. Nuo 30 iki 40 metų — 13, 40 — 50 m. 8 ir virš 50 metų 6 asmenys. 25 iš jų labai reikalingi paramos, 18 — reikalingi ir 7 — mažiau reikalingi.

Šių metų sausio 25 dieną Gautingo sanatoriją aplankė BALF-o Direktorių Europoje p. Valaitis ir LRK gen. įgaliotinis Rugienius.

Gražiai išpuošta sanatorijos klūbe susirinkusius ligonis p. Valaitis pasveikino Amerikos lietuvių, BALF-o ir kitų letuvių vardu pabrėždamas, kad visa lietuviška visuomenė atjaunėja sunkia ligonių dalia ir pagel išgalės pagelbsti. Atvežtosios dovanėlės, nors ir nedidelės, parodo, kad Amerikon išvykusieji draugai nepamiršta pasilikusiuju. IRO veikla tęsis dar 120 dienų. Reikia skubiai aptarti emigracinius klausimus, pasirūpinti pasilekančiųjų likimu. sudarant sąrašus ir surenkant žinias apie kiekvieną asmenį, kad autentiškais faktais galėtumėm geriau paremti šalpos darbą. Tam reikalinga visų pagalba ir todėl ligoniai prašomi suteikti reikalingas apie save žinias.

Po to, p. Valaitis perskaitė donatorių laiškus BALF-ui, pagal kuriuos dovanos buvo paskirstytos sekančiai: Clevelando BALF-o skyrizs siuntiniai — sanatorijoje esantiems tautiečiams, o kun. Inčičiūs prisijungti pinigė šalpa, 50 dolerių sumoje — 50% Gautingo sanatorijos lietuviams ir 50% seneliams bei kitiems vargšams.

LRK vardu pasveikino p. Rugienius pažymėdamas, kad šiuo donatų siuntimo iniciatoriai yra p. Minkūnienė (anksčiau 2 mėn. būvusi Gautinge o dabar gyvenanti Clevelande ir kun. Inčičiūs iš Kingston, Pa.) Kartu pranešė, kad yra gauta drabužių ir ligonių būsių jais aprūpinti.

Klausimuose, kurie lietuvių daugiausiai emigracinius reikalus, p. Valaitis išsamiai paaiškino dabartinę būklę. Kai kuriuos klausimus čia patiekiamė.

Klausimas: Ar TBC ligoniams yra viltis išvykti į JAV?
Atsakymas: Pagal Amerikos įstatymus sergantiems TBC, kol jie nėra pasiekę neužkre-

čiamumo laipsnio, išvykti neleidžiama. Numatoma šiuo reikalu lengvatos. Laukiama įstatymo pakeitimo.

Klausimas: Kas bus su tais ligoniais, kuriems išvykimas yra metams atidėtas, kai tuo laiku IRO jau nebeegzistuos? Ar Amerikos konsulas tokiems ligoniams nenumato rezervuoti vizas?

Atsakymas: Atidėtos bylos priklauso nuo aplinkybių. Konsulatas veiks iki bus išvežti numatyti biliūmi 200.000 asmenų. Atskirais atvejais vizas rezervuos, nors įstatymas to nenumato. Pasilikusiems Vokietijoje bus įvesta tarptautinė kontrolė: jie bus gydomi, globojami ir iš viso gyvena žymiai geriau, nei tremtiniai negalintieji išvykti dėl politinių aplinkybių.

Maisto, nors jis ir labai vienodas, gaunama pakankamai, nes valgoma 4 kartus dienoje. Vaistų klausimas yra be galo opus, nes ligonis, kurs už savo pinigų jų įsigyti negali, gauna vaistus tik labai retais atvejais, kaip pav. tuojau po operacijos, arba labai sunkios ligos atveju. Tuo ligoniai ypač nusiskundžia.

Ligonys labai prašo, kad jų liūdna ir nuobodų gyvenimą paskaidrintų savo atsilankymu mūsų meninės pajėgos. Su dideliu dėkingumu jie prisimena p. Pupenaite, p. Dambruskaitę bei jauniausias dainininkes, pradžiuoginius juos savo atsilankymu bei dainomis ir tikisi, kad ateinančios vasario 16 dienos šventės proga atsiras lietuvių, kurie pajvairins monotonišką gyvenimo dienas sanatorijoje.

Dauguma jau 4 ar 5 metai kaip randasi sanatorijoje. Didesnė pusė giminių Amerikoje neturi, o ir turintieji negali būti remiami, nes tie giminės dar nėra išsikūrę. 10-ties ligonių emigracinės bylos atidėtos iki pasveiksiant. Yra tokių, kurie turi EC Nr., tačiau komisijon nestoja, nes žino, kad nebus praleidžiami dėl ligos.

Kai kurių ligonių žinias pateikiame kaip pavyzdžius:

M. E., gim. 1915 m., turi brolių gyv. Kemp-tenc, kuris yra nustojęs DP statuso, nes grįžė iš Belgijos kasyklų atgal į Vokietiją. Ji

guli ligoninėje jau 4 metai. Susirgo nuo sunkaus ir neįprasto fizinio darbo. 1944 m. spalio mėn. 9 dieną pradėjo dirbti mašinių dalių fabrike, kaip grežėja. Visa laiką dirbo labai blogose higienos sąlygose — elektronų dulkėse. Gyveno barake, kur kartą atsibudus rado apsnigtą lovą. Vienas brolis su šeima (žmona ir du vaikai: 6 ir 12 metų) išvyko į JAV pietines valstybes, kur vos gali pragyventi. Sesuo gyvena Venezueloje, bet labai blogai.

G. V., gim. 1913 m. Sanatorijoje jau nuo pat amerikiečių atvykimo. Giminių jokių Vokietijoje nei Amerikoje neturi. Susirgo sunkiai dirbdamas karo metu vokiečių ūkiui. Prašo vaistų, pinigų, maisto, rūbų, nes savo lėšų visai neturi.

R. J., gim. 1921 m. Gautingo sanatorijoje jau ketvirtį metų. Turi brolių, kuris taip pat guli kitoje sanatorijoje Vokietijoje. Susirgo irgi nuo sunkaus fizinio darbo.

S. V., gim. 1924 m. Sanatorijoje 4 metai. Turi 2 brolius ir seną motiną. Giminės ruošias išvykti į JAV ir jis liksis vienas.

Yra viena ligonė, kurios vyras Amerikos pilietis ir šiuo metu gyvena Amerikoje. Galima suprasti jos padėtį, kai išvykti pas vyrą dėl ligos neleidžiama. Gydydas gi dėl vaistų stokos žengia pirmyn vėžio žingsniu.

Daug yra šeimų greitai laiku išvyksiančių į JAV, kurių atskiri šeimos nariai liks Vokietijos sanatorijose. Pav., Dramos režisoriaus Tvirbutas, kuris dabar irgi randasi Gautingo sanatorijoje. Jo šeima greitai laiku vyksta Amerikon jį palikdama čia. Kitas ligonis, p. Gulbinas, jau vasarą išleido savo žmoną su mažais vaikais Amerikon. Suardymas šeimos, niekieno nelankymas, stoka vaistų, tai vis klausimai, kurie drumsčia taip labai reikalingą ligoniams ramybę. Visiems ligoniams opūs emigraciniai klausimai ir jautriai pergyvena savo bendro likimo vargą.

Gražioji nuotakoj praėjusio pasikalbėjimo pabaigoj ligoniai kartu su svečiais nusifotografavo, kurie, palikę sanatorijos lietuviams kuo greičiausiai pasveikti bei nenustoti vilties išemigruoti, grįžo į Mūncheną.

Dar viena gimnazija užsidarė

S. m. sausio mėn. 26 d. Watenstede įvyko iškilmingas Lietuvių Maironio vardo gimnazijos uždarymo aktas. Gimnazija dėl mokinių bei mokytojų sumažėjimo, o taip pat ryšium su numatoma pabaltiečių stovyklos Watenstede likvidacija nuo vasario mėn. turio užsidaryti.

Gimnazija veikė penkis mokslo metus, turėjo apie 300 mokinių, 32 mokytojų ir išdavė 31 mokinių brandos atestatus. Daugiausia gimnazijoje buvo mokinių 1946/1947 mokslo metais, būtent 163, tais metais pirmoje klasėje buvo 39, antroje - 36 mokiniai. Nors mokiniai ir mokytojai dažnai keitėsi, tačiau gimnazijai pasiliko ištikimi nuo jos įsikūrimo iki uždarymo 6 mokiniai: dabartiniai septintokai Timpaitė Ela ir Rupkalvis Augustas; šeštokės Polkytė Ida, Stankevičiūtė Evelina ir Zemaitaitė Ela; penktokė Matušauskaitė Janina (turėjo moksle pertrauką) ir 3 mokytojai: be minėtų C. Senkevičiaus ir C. Butkio dar mokytoja Laima Ziliūtė-Senkevičiėnė.

Per tą laikotarpį gimnazijos kapelionais buvo kun. Kardauskas, kun. Sugintas ir kun. Simanavičius (dabartinis stovyklos klebonas). Šių metų Vasario 16 d. vardan jis siūlo:

Studentų dėmesiu

Lietuvių Studentų Valdyboms nutraukus ryšius su studentų šalpos reikalais ir kt. besirūpinančiais organais, globos reikalams prašome kiekvieną Vokietijos universitetuose studijuojantį lietuvių iki 8. m. vasario 20 d. suteikti šias žinias:

1. pavardė, vardas; 2. adresas; 3. fakultetas; 4. kiek po šio žiemos semestro dar reikia klausyti semestrų; 5. ar IRO duoda: a) maistą, b) kišenpinigius, c) kambarį (arba butpinigius), d) ar apmoka už mokslą ir egzaminus; jeigu taip, numatomi iki kurio laiko.

Zinias siųsti adresu: Litausche Studentenschaft, Tübingen, Schellingstr. 9.

Prasomų žinių iki nurodytos datos nesuteikė studentės ir studentai nustos pretenzijos tolimesnei globali.

and. jur. Vilius Pitkunigis,
Liet. Stud. Centr. Atstovybės
Įgaliotinis

Savo laiku gimnazija Braunšveigo apylinkėje buvo garsi savo tautiškaiais šokiais (mok. L. Ziliūtė - Senkevičienės vadovavimas) ir choru (vadovavo muzikos mokytojas V. Mažalskis).

Taip pat buvo joje nemažas skautų būrys. Jų vadovas iš pradžių buvo direktorius P. Stankevičius, vėliau mokytojas C. Senkevičius, kuris paruošdavo kasmet po porą vaidinimų su mokiniais, pats jiems parašydamas atitinkamus iškilimus.

Beveik visą laiką gimnazijai vadovavo direktorius Petras Stankevičius ir vice-direktoriai F. Breimeris ir inž. Alf. Rimas, kol jie visi išemigrovė. Daug energijos parodė gimnaziją steigiant mokytojas Adolfas Bajorinas, Braunšveigo komiteto pirmininkas poetas Juozas Mikuckis ir Watenstede komiteto pirmininkas šachmatistas Kazys Markevičius. Be to, puikiai gimnaziją globoję Watenstede Pabaltijos stovyklos komendantas majoras Vismantas, vėliau palaikydama nusistovėjusią tradiciją paskutinis komendantas ir kartu L. T. B. pirmininkas p. Bruvelaitis.

1945 m. Spalio mėn. pradžioje pradėjus savo darbą Braunšveigo jau 1946 m. gegužės mėn. gimnazija buvo perkelta į Watenstedtą, kur jau buvo atremontuoti specialūs barakai: vienas klasėms, du-mokinių bendrabučiams, be to, tinkamos patalpos mokytojams ir įrengta speciali gimnazijai virtuvė ir valgykla. Žodžiu, Watenstede gimnazijai buvo sudarytos labai palankios sąlygos ir gimnazija per visą laiką naudojosi nuosirdžia globa visų stovyklos pareigūnų ir DPACS'o ir kitų aukštesnių įstaigų viršininkų.

Mokinių, laukančių gimnaziją, skaičius parodo apie gimnazijos reikalingumą šioj Vokietijos dalyje, kur netoli Harco kalnų ir didžiulių Watenstede-Salgiterio įmonių buvo susispietęs nemažas lietuvių būrelis.

Memmingene ir Kemptene liks tik neemigruoja

IRO field suvervisor C. Deanas pranešė, kad Memmingeno ir Kempteno DP stovyklose liks tik tie, kurie dėl ligos ar senatvės (C ir D grupės) liks Vokietijoje. Visi norį emigruoti bus paspartintai išvežti į Augsburgą pereinamąją stovyklą arba perkelti laikinai į kitą kurią stovyklą (numatomas Dillingenas, iš kurio prieš pusmetį lietuvių buvo atkelti į Memmingeno ir Kempteno stovyklas — toli numatęs planavimas!)

Taip pat numatoma balandžio — birželio mėn. bėgyje Memmingeno stovyklą perduoti

vokiečių administravimui. (M. Zinios.)

IESKO GIMINIŲ

Aš, Marijona Miltinaitė — Marijona Petrokienė iš Siaudinės miestuko Papilės parapijos, Šiaulių apskrities, paieškau savo brolių Vladislavo ir Juozapo Miltinių ar jų vaikų ir sesers Mortos Balsienės ar jos vaikų.

Kas žino apie tuos paieškomus asmenis prašome pranešti šiuo adresu: 4448 So Hermitage Ave Chicago, 9 Ill. U.S.A.

Paminklų statyba

Prieš kurį laiką vienas žurnalistas pasiskelbė renkas medžiagą ir rašas tremties istoriją. Jis tai darė ir Vokietijoje. Su veiksmu pritarimu ir parama. Ir labai gerai, kad jis tai darė. Būtų naudinga, kad jis keletą tos istorijos ištraukų paskelbtų jau dabar periodinėje spaudoje. Visuomenė galėtų konstatuoti jos objektyvumą. Net patikslinimui padaryti. Nes istorija turi būti nešališka, „nefrizuota“, ne pagal „direktyvas“ parašyta. Todėl, mūsų nuomone, nebūtų gera, jei ši istorija iš karto pasirodytų knygos forma, o dar blogiau, jei tos knygos išleidimą finansuotų mūsų visuomeninės institucijos. Nes tada reikėtų, jog visi skaudūs faktai yra apeiti tydomis, kad nekonstatavus kieno nors klaidos. Tokia istorija būtų neįdomi ir svarbiausia, nepatvari.

Neseniai miręs anglų rašytojas Orwellis savo pagarsėjusioje knygoje „1984“ gražiai nupasakojo tokios istorijos kūrimą. Išsigalėjus totaliniam „didžiojo brolio“ režimui, visi seni „Times“ numeriai nuolat tikrinami ir iš naujo spausdinami, kad ir seni laikraščiai atitiktų momento reikalavimus. Taip iš tikrųjų vyksta Tarybų Sąjungoje.

Turime daug vilties, kad panašiai tremties istorijai neteks pasirodyti. Grupės negalės susitarti dėl „linijos“ ir pagaliau nebus lešų. Tokios perspektyvos turbūt liūdnai veikia kai kuriuos mūsų įstaigų likvidatorius. Jie žūtbut nori įžengti į istoriją. Jei ne kitu, tai savo pačių jėgomis. Ir jiems, tenka pasakyti, sekasi. Jie elgiasi, kaip tas apdairas ūkininkas, kuris, nepasitikėdamas savo turto paveldėtojais, pats dar gyvas būdamas pasistato paminklą. Viešpačiui pašaukus, tereikia jį užkast.

Štai dabar DIRVA praneša, kad VLIKas, planuodamas Lietuvos atstatymą, išleido knygą „Išlaisvintos Lietuvos ūkis“, 214 psl. Kiek mums žinoma, ten atspausdinti referatai, skaityti tuo reikalu stovyklose išvykusiuose pasitarimuose. Labai gerai, kad tuo reikalu rūpinamasi. Gerai, kad medžiaga nesunaikinama, bet paliekama ateičiai. Tačiau kyla klausimas, ar nebuvo tikslingiau tą medžiagą multiplikuoti tik rotatorium. Šiuo metu tą knygą mažai kas pirsks, o atstatant Lietuvos ūkį vargu ar teks dirbti knygoje numatytomis sąlygomis. Teks improvizuoti. Duomenys bus pa-senė. O knygos atspaudinimui išleisti keli tūkstančiai markių galėjo galbūt šiuo metu daugiau praversti kituose kovos dėl laisvės baruose. Dabar sunku atsikratyti išpuščio, kad ta knyga norėta įamžinti savo veiklą... stovyklose.

Mus pasiekė gandai, kad ir Lietuvos Raudonasis Kryžius yra susirūpinęs savo istorija. Buvę tuo reikalu tariamasi. Kalbama, kad net žmogus jai parašyti specialiai pasamdytas. Mes norime tikėti, kad čia tik pikti šmeižtai. Juk šalpos organizacijos prieš akis tiek daug darbo, kad savo istorijos parašymu turėtų kuo mažiau rūpintis. (Istorikams, jei jie ko nors neatsimins, pakaks valdybos ar revizijos komisijos protokolu.) Mūsų nuomone, pagrįmą yra balFo atstovo J. Valaičio iniciatyva rinkti faktus iš skundan patekusių tautiečių gyvenimo ir juos skelbiant įrodyti, kad dar yra ką šelpti. Tačiau jau dabar rūpintis BALFo gėrybių padalinimo punkto penkerių metų veiklos istorija nėra realaus pagrindo. Nebent kaikas norėtųsi paminklo.

Tačiau patį įdomiausių paminklų neseniai pasistatė viena mūsų institucija. Labai originalu, nes jis pastatytas iš... nieko. Mūsų skaitytojai žino iš pirmo puslapio, kad ir laisvųjų lietuvių, latvių ir estų atitinkamos organizacijos priimtos į Europos Sąjūdžio organizaciją. To sąjūdžio tikslas yra plėsti Europos vienybės idėjas. Tą patį tikslą turi ir tautiniai komitetai ar tarybos. Akykus skaitytojas tuojau pastebės, kad mes tą žinią paėmėm iš estų šaltinių ir nustebę paklaus: „O mūsų institucijos apie tai nieko nežino?“ Deja, žino. Bet apie tai nieko nepraneša. Galimas daiktas, kad dėl VLIKO eksperimento nerangumo. (Kai turėjome kelis laikraščius, biuleteniai „nebuđavo spėjami“ vienu metu pasiūsti visiems laikraščiams: vienas juos gaudavo anksčiau už visus kitus). Tiesa, kartu kursuoja gandai, kad buvo tariamasi dėl atitinkamo komunikato paskelbimo, bet, vienam pasitarimo dalyviui pareiškus, kad LIETUVYJE neverta apie tai skelbti, visas reikalas pakibo ore. Mes nežinome, ar tikrai taip buvo, bet, kol nebus įrodyta kitaip, tenka tuo tikėti. Čia irgi buvo pasistatytas gražus paminklas, bylojans, kad kažkas visuomeninių reikalų negali atskirti nuo savo asmeninių.

C/Kartotekos skelbimas Nr. 12

116. Gauti adresai: Emilijai Blūvienei — Rimkevičiutei, P. Danielienei, Agotai Pūdytietienei — Stanaitytei, Kazui Uleckui, Marijai Matulionytei — Krivickienei. LTB C/Kartotekos Vedėjas.
- 109. St. Mikalauskas iš JAV ieško Lausaičių Sidaro ir Petro.
  - 110. V. Pukienė - gyv. Argentinoj, ieško sesers Pajuodytės Zosės, gim. 1915—16 m. Surdegų km., Subačiaus vls., Panevėžio aps. — dukte Juozo.
  - 111. W. Trečiokas ieško Jievos Sidlauskaitės giminių, kil. iš Raketijos km., Liubavo vls.
  - 112. Antanas Kimbrys ieško Morkūno (tėvo vardas Juozas arba Kazimieras). Tėvai gyvenę Auriliškių km., Joniškėlio vls., Biržų aps.
  - 113. Mrs. Theofle Kubilius ieško brolio vaikų Albino ir Vytautų Miliūnų (ar Miliūnų), kilusių iš Vilkaviškio aps., Gražiskų vls., Grauzinių km. Tėvo vardas Vincas.
  - 114. Mr. A. Vaitekunas, kilęs iš Baukų km. Smilgių vls., Panevėžio aps., ieško brolio Petro Vaitekuno arba jo vaikų: Petro, Joanos ir Janinos Vaitekunų arba ir kitų giminių.
  - 115. Mr. Sanowski ieško Sanauskaitės Stanislavos, paskutiniu laiku gyvenusios Šiauliuose.

Pranešam giminėms ir pažįstamiems, kad 1950 sausio 31 d. 8 v. po sunkios ligos, Augsburgio DP ligoninėje, mirė mūsų brangi nama ir močiutė, Prano Mašiot-našlė

Masiotienė Maré,
g. 1874. VI. 1. Lietuvoj.
Palaidota 1950. II. 2. Augsburgio, Nord kapinėse.
Nuliūdę vaikai ir anūkai.

Atviras žodis

VASARIO 16 D. DARBOTVARKĖ

Skaitytojas T. (kažkodėl slepiąs savo tikrąją pavarde) mums siūlo raginti pakeisti įprastą Vasario 16 d. darbotvarkę: iškilmingas aktas, su seniai girdimomis kalbomis, šūkiams ir rezoliucijom. Vasario 16 d. mums turi būti ne šventė, bet pasiryžimo diena. Ją, kaip darbo dieną, turime atžymėti ne tuščiomis kalbomis, bet konkrečiais darbais. Šių metų Vasario 16 d. vardan jis siūlo:

1. „Baikim pradėtą, savitarpio organizacinį darbą. Visos pasaulio kampuos, kur nepatektume, glauskimės prie vieno židinio. Sustiprėję pavieniūs vienietūs, atrasim būdą sukurti bendrą židinį, būsim pajėgūs patatyti tremty tautos namus, kurie atstos laikinai nuostą gimtąjį kiemelį.

2. Aktyvumu ir parama padėkim susiburti mūsų ansambliams ir kt. kultūrinėm organizacijom, kurie leis maloniau praleisti užsienyje skirtas dienas ir padės išlaikyti savitą veidą.

3. Skaitykim ir platinkim savo spaudą ir joje bendradarbiaudami suvienodinim savo mintis ir pažūras, iškelsim ir nepraleisim nepastebėję daromas klaidas, mūsų gyvenimo vėzius, galėsim laikytis vieningos krypties.

4. Kiekviena proga aukokime mūsų ligoniams ir į vargus patekusiems tautiečiams. Surinke savo iniciatyva ir pasiuntę per Lietuvos Raud. Kryžių, nors ir kuklų siuntinėlių įsitrauksim į didį ladbarybės darbą, palengvindami metų metais jau bedirbantiems tą darbą. Tuo pačiu įrodysime savo tautinį solidarumą, kuris taip mums reikalingas.“

Dėmesio

„LIETUVOS ISTORIJS“ PRENUMERATORIAMS IR SUINTERESUOTIEMS!

Visi „LIETUVOS ISTORIJS“ prenumeratoriai, kurie dar galutinai neatsiskaitė už veiklą, prašomi nedelsiant prisijūti likusią prenumeratoro dalį. Daliniai įmokėjusieji veikalas nebus siunčiamas ir jie nebus skaitomi šio veikalą prenumeratoriais. Veikalo kaina: visiems pilnai už jį apsimokėjusiems ligi vasario 28 dienos — 16,— DM. Vėliau 20,— DM.

Minėtas terminas galioja ir adresu pakeitimui.

Veikalas leidžiamas labai ribotu tiražu, nes su juo leidykla baigia ir savo egzistenciją, todėl visi suinteresuotieji prašomi pasinaudoti paskutine proga veiklą

LEIDYKLA „PATRIA“
Fellbach bei Stuttgart, Beethovenstr. 5
Telef. 50 509 ir 50 726

G. Kukutienė ir R. Kukutytė.